Adana İli İşgücü Piyasası Analiz Çalışması

Bu kitabın yayın hakları, Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince
Türkiye İş Kurumu'na aittir. Kaynak gösterilerek
tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının
yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

HAZIRLAYANLAR

Yalçın ORUÇ (Şef) yalcin.oruc@iskur.gov.tr

İbrahim FAKIOĞLU (İş ve Meslek Danışmanı) İbrahim.fakioglu@iskur.gov.tr

Ergin DAĞLI (İş ve Meslek Danışmanı) ergin.dagli@iskur.gov.tr

Temuçin KAİN (İş ve Meslek Danışmanı) temucin.kain@iskur.gov.tr

SUNUŞ

Günümüz dünyasında gelişmişlik düzeyleri ne olursa olsun, ülkelerin ortak sorunu işsizlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Küresel bir sorun olan işsizliğin çözümünde uygulanacak ulusal ve yerel politikalar bu sürecin kontrol altına alınması, işsizliğin azaltılması ve olumsuz sonuçlarının önlenmesi açısından son derece önemlidir.

Türkiye'nin hızla değişen ve gelişen ekonomik yapısı ile beraber teknolojisi ve işgücü piyasasında hızla değişmektedir. Bu değişimlere ayak uydurabilmek, işgücü piyasasının beklentilerini belirlemek ve sağlıklı stratejiler oluşturmak için ilin işgücü piyasa analizlerini yapmak son derece önemlidir.

Nitelikli eleman talebinin gün geçtikçe artığı günümüzde, bir ülkenin en büyük zenginlik kaynaklarından biride insan gücü olarak görülmektedir. Bu nedenle çalışan ve çalışma hayatına girecek her insanın yaşam boyu kendini geliştirmesi ve fonksiyonlarını artırması gerekmektedir. Çünkü iyi yetişmiş insan olmadan diğer üretim faktörleri hiçbir anlam ifade etmez. Avrupa'nın en büyük ekonomilerinden birine sahip olan ülkemizde nitelikli ve eğitimli işgücü ile gelecekte de dünyanın en büyük ekonomilerinde biri olacaktır. Bu gerçekler ışığında hızla gelişmekte ve işgücü piyasası değişmekte olan Adana ilimizin tüm sektörlerde eleman ihtiyacını tespit etmek önümüzdeki yıllara ışık tutmak ve istihdam politikalarının oluşturulması amacıyla Adana işgücü piyasa analizi yapılmıştır.

Bu çalışmalarda elde edilen bulgular doğrultusunda önümüzdeki süreçte, İŞKUR İl Müdürlüğümüz ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen mesleki eğitim faaliyetleri daha isabetli ve işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda gerçekleşecektir. Dolayısıyla kamu kaynakları daha etkin ve verimli kullanılmış olacaktır.

İşgücü piyasası analiz çalışmasında emeği geçen başta İŞKUR İl Müdürü olmak üzere çalışma ekibine teşekkür eder, çalışmaların ilimize yararlı olmasını dilerim.

Hüseyin Avni COŞ
Adana Valisi

ÖNSÖZ

İşsizlik, modern çağın ekonomik ve sosyal bir olgusu olarak gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkeler için en önemli sorun kaynağı konumundadır. Özellikle küresel krizin yarattığı işsizlik dalgası, problemin alanını daha da genişletmektedir. İşsizlik insanların refah seviyelerini etkilerken, aynı zamanda çok ciddi sosyal ve psikolojik sorunlarda yaratmaktadır. Bu nedenle istihdam artırıcı yatırım ve politikalara ağırlık vermek gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan gerek ülkemizde ve gerek ilimizde özellikle son on yılda birçok alanda kayda değer yatırımlar yapılarak, istihdamda ciddi artışlar gözlenmiştir. Bu süreci daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerini detaylı bir şekilde inceleme gerekliliği de kaçınılmazdır.

Bu bilinç ve sorumlulukla, işgücü piyasası oldukça dinamik ve değişken bir yapıya sahip olan, son yıllarda tarım,sanayi, ticaret ve sosyal yapısında hızlı değişimler ve gelişmeler yaşanan ilimizde faaliyet gösteren işverenlerimizin işgücü ihtiyaçlarını, beklentilerini, hedeflerini sağlıklı bir şekilde analiz etmek, gelecekteki istihdam ve işgücü politikalarını sağlam temellere oturtmak amacıyla 1677 işyeriyle yüz yüze görüşme tekniğiyle anket uygulanmış elde edilen veriler ışığında Adana işgücü piyasa analiz raporu hazırlanmıştır.

Bu çalışma sonucunda elde edilen veriler ışığında önümüzdeki süreçte Çalışma ve İş Kurumu ve ilgili kuruluşlar tarafından düzenlenecek mesleki eğitim faaliyetleri daha isabetli işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda olacaktır. Bu çalışmanın hazırlanmasında emeği ve desteği olan bütün taraflara teşekkür eder, getirilecek çözüm önerilerinin, bundan sonraki süreçte ilimizin ekonomi, istihdam ve sosyal geleceğine olumlu yönde etkiler kazandıracağı inancıyla hayırlı olmasını temenni ederim.

Haşim MEYDAN
Adana Çalışma ve İş Kurumu
İl Müdürü

ADANA İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ

TABLOLAR LİSTESİ viii

ŞEKİLLER LİSTESİ x

KISALTMALAR v

YÖNETİCİ ÖZETİ xii

GİRİŞ 1

1. İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 3

1.1 Ekonomik Veriler 3

1.2 Nüfus Göstergeleri 8

1.3 Eğitim Göstergeleri 14

2. ADANA İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI 17

2.1 İşgücüne Katılım 17

2.2 İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus 19

2.3 İstihdam 21

2.4 Kayıtdışı İstihdam 26

2.5 İşsizlik 29

2.6 İşgücü Piyasasında Kadınlar 34

2.7 İşgücü Piyasasında Gençler 37

2.8 İşkur'da Kayıtlı İşgücü Göstergeleri 39

3. İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 49

3.1 İşyerleri ve Mevcut İstihdam 49

3.1 Mevcut İstihdam Dağılımı 50

3.3 Açık İşler 53

3.4 Temininde güçlük çekilen meslekler 57

3.5 2012 Yılında İşe Giriş-Çıkışlar 63

3.6 Gelecek Dönem İstihdam Beklentisi 63

4. SONUÇ 70

KAYNAKÇA 73

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 74

Ek 2. Yöntem 82

Ek 2a:Örnek Hacmi ve Cevapsızlık Formu 82

Ek 2b:Cevapsızlık Düzeltmesi 82

Ek 2c: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları 82

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 84

Ek 4- Ek Tablolar 89

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Ana Sektörlere Göre GSKD Yıllık ve 2004-2008 Artış Hızları Türkiye (%) 3

Tablo 2. Ana sektörlere Göre GSKD Yıllık ve 2004-2008 Artış Hızları Adana (%) 4

Tablo 3. 2001-2012 Adana Yatırım Teşvik Miktarı ve İstihdam Sayıları 5

Tablo 4. İllerin Sosya-Ekonomik Gelişim Sıralaması..... 6

Tablo 5. Kamu Yatırımlarında İlin Yeri – Türkiye Geneli ve Adana (2011)..... 7

Tablo 6. Kurulan, Kapanan Şirket İstatistikleri 7

Tablo 7. Yıllara Göre Nüfus, Alınan Göç, Verilen Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı..... 13

Tablo 8.Genç, Yaşlı ve Yaş Bağımlılık Oranı, Türkiye ve Adana, 2009-2011 14

Tablo 9. Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı, Adana, 2010-2012 16

Tablo 10. İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı, Türkiye .2010-2012 16

Tablo 11.İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı, Adana 2010-2012……16

Tablo 12.TR62 Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam ve İşsizlik Oranları (%), 2011 17

Tablo 13. Geniş Yaş Grubu ve Eğitim Durumuna Göre Sivil Nüfus ve İşgücü, Türkiye ve TR62, 2011 18

Tablo 14.Yıllar İtibariyle İstihdam Oranları. 21

Tablo 15. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı (%), TR62 Bölgesi, 2011 22

Tablo 16. Meslek Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, Türkiye ve Adana, 2011 33

Tablo 17. Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları (2011)..... 34

Tablo 18. TR62 Bölgesinde Geniş Yaş Grubuna Göre Kadınlara Ait İşgücü Piyasası Göstergeleri (15+ yaş), 2011 34

Tablo 19.Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TR62 Bölgesi, 2011 36

Tablo 20. Eğitim Durumuna ve Yıllara Göre İşgücüne Katılma Oranı (%), 15-24 Yaş Grubu, TR62 Bölgesi, 2011 37

Tablo 21. Başvuru ve İşe Yerleştirme İstatistikleri, Adana, 2011-2012..... 40

Tablo 22. Ana Sektörlere Göre Ziyaret Edilen işyeri Sayıları Adana 2012……..…40

Tablo 23.Tarım ve Tarım Dışı Açık İşler, Türkiye Geneli ve Adana İli, 2011 41

Tablo 24. Tarım ve Tarımdışı İşe Yerleştirilenler, Türkiye ve Adana ili, 2011-2012……...…41

Tablo 25. Yaş Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler, Türkiye ve Adana İli, 2011-2012 42

Tablo 26. Eğitim durumu ve Cinsiyete Göre İşe Yerleştirmeler, Türkiye ve Adana İli, 2011-2012. 43

Tablo 27. İşgücü Piyasası Faaliyetleri, Adana, 2012 Ocak-Aralık. 43

Tablo 28. Meslek Guruplarına Göre Açık İş, İşe Yerleştirme Adana-2012 44

Tablo 29. Mesleklere göre Açık İş, İşe Yerleştirme Adana-2012..... 45

Tablo 30. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Adana, 2011 46

Tablo 31. İşgücü Yetiştirme Kursları ve Programları, Türkiye ve Adana, 2012 46

Tablo 32. Kursların Kurs Türlerine Göre Dağılımı, Adana-2012 47

Tablo 33. İstihdam Garantili Kurslar, Adana-2012 47

Tablo 34. Hükümlülere Yönelik Kurslar, Adana-2012 48

Tablo 35. Engellilere Yönelik Kurslar, Adana-2012 48

Tablo 36.Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Adana-2012 51

Tablo 37. Sektöre Göre Çalışan Oranları, Türkiye ve Adana-2012 52

Tablo 38.Mesleklere Göre İstihdam, Türkiye ve Adana 53

Tablo 39. Adana İli İçin Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranları 54

Tablo 40. Meslek Bazında Açık İş Sıralaması 55

Tablo 41. En Çok Talep Edilen İlk 10 Mesleklerde Talep Edilen Beceri Düzeyleri 60

Tablo 42. En Çok Talep Edilen İlk 5 Mesleklerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri 61

Tablo 43. En Çok Talep Edilen İlk 5 Mesleklerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri 62

Tablo 44. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2012 64

Tablo 45. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2013 65

Tablo 46. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2012 66

Tablo 47. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2013 67

Tablo 48. Adana İli İçin Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranları, Yıl Sonu ve Haziran 2013 İtibariyle Net İstihdam Değişim (NİD) Oranları (%) 68

Tablo 49. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Başvurular, Türkiye ve Adana ili, 2011-2012 89

Tablo 50. En Fazla Talep Edilen Meslekler Sıralaması-Türkiye 90

Tablo 51. En Fazla Talep Edilen Meslekler ve Yer Aldığı Sektörler-Türkiye 91

ŞEKİLLER LİSTESİ

Grafik 1. Gayri Safi Katma Değer – Adana, Mersin (TR62), 2004-2008 3

Grafik 2. Kişi Başı GSKD TL- Adana Mersin (TR62 4

Grafik 3. Yatırım Teşvik Miktarları Adana 2001-2012 5

Grafik 4. Kurulan Kapanan Şirket İstatistikleri 2012Ocak-Kasım 8

Grafik 5. Adana İli Nüfus Piramidi, 2011 9

Grafik 6. Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfus, Adana, 2011 9

Grafik 7. Yaş Guruplarına ve Cinsiyete İşgücü ne Katılım Oranı Adana Mersin (TR62) 2011 10

Grafik 8. Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus, Adana, 2011 11

Grafik 9. İlçeler Şehir-Köy Nüfus Yüzde Oranı, Adana, 2011 12

Grafik 10. Yıllara Göre Nüfus Artış Hızı, Türkiye ve Adana (Binde 12

Grafik 11. Çalışma Yaşı Nufusun Bitirilen Eğitime Göre Dağılımı Adana, 2011 15

Grafik 12. Eğitim Düzeyi ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranları Adana 2011 18

Grafik 13. Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılım Oranı (%), TR62 bölgesi, 2011 19

Grafik 14. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TR62 bölgesi (%) 20

Grafik 15. Cinsiyet ve Yaşa Göre İstihdam Oranı (%), TR62 Bölgesi, 2011 21

Grafik 16. Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Koluna Göre İstihdam Oranı (%), Türkiye ve TR62 Bölgesi 22

Grafik 17. İşteki Duruma ve İktisadi Faaliyet Koluna Göre İstihdam Edilenler (bin), TR62 Bölgesi, 2011 23

Grafik 18. İstihdam Edilenlerin İşteki Durumunun Yüzde Dağılımı, TR62 bölgesi ve Türkiye 23

Grafik 19. Meslek Grubuna Göre İstihdam (%), TR62 bölgesi ve Türkiye 24

Grafik 20. Adana'da 10+ İstihdamlı İşyerlerinde En Çok Çalışılan 10 Meslek 25

Grafik 21. İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam (tarım dahil), TR62 Bölgesi, 2011 26

Grafik 22. İktisadi Faaliyet ve Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam Oranı, Türkiye ve TR62, (2011 27

Grafik 23. Eğitim Seviyesine Göre İstihdamda Kayıtlılık Durumu, Türkiye ve TR62, (2011) 27

Grafik 24.İşteki Duruma Göre Kayıtdışı İstihdam Oranı (%), TR62, 2011 28

Grafik 25. Yaş ve Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam, Türkiye ve TR62 Bölgesi, (2011 29

Grafik 26. Yıllar İtibariyle İşsizlik Oranları Türkiye, TR62, AB-27, Adana 29

Grafik 27.Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TR62 Bölgesi, 2011 30

Grafik 28. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TR62 Bölgesi, 2011 31

Grafik 29. Bekleme Sürelerine Göre İşsizler (bin), TR62 bölgesi, 2011 32

Grafik 30. TR62 Bölgesinde Kadınların Ait İşgücü Piyasasına Dahil Olmama Nedenleri (15+ yaş), 2011 35

Grafik 31. Tarım ve Tarım Dışı Sektörlerde Cinsiyete Göre Kayıtdışı İstihdam Oranı (%), TR62, 2011 35

Grafik 32. Kadınların En Fazla İcra Ettiği Meslekler, Adana, 2012 36

Grafik 33. Cinsiyete Göre 15-24 Yaş Arası İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri 38

Grafik 34. Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TR62 Bölgesi, 2011 38

Grafik 35. Geniş Yaş Grubunda Kuruma Kayıtlı işsizler Adana-2012 39

Grafik 36. Adana ve Türkiye'deki İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, Adana, 2012. 49

Grafik37.Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları (%), Adana, 2012 50

Grafik 38. Sektörlere Göre Açık İş Oranları (%) 55

Grafik39. En Fazla Talep Olan 15 Meslek 56

Grafik40. Ana Mesleklerde İhtiyaç Duyulan Kişi Sayısı 57

Grafik41. Temininde En Fazla Güçlük Çekilen Meslekler 58

Grafik 42. Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri, Türkiye ve Adana 59

Grafik 43. Talep Edilen Eğitim Düzeyi, Türkiye ve Adana 61

Grafik 44. Açık İşi Arama Kanalları, Türkiye ve Adana 63

Grafik 45. Açık İşlerin Karşılanma Yolları Adana 2012 64

Grafik 46. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslek-31 Aralık 2012 66

Grafik 47. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslek-30 Haziran 2013 67

Grafik 48. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek-31 Aralık 2012 68

KISALTMALAR

KISALTMA	AÇIKLAMA
GSKD	Gayri Safi Katma Değer
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
NUTS	İstatistikî Bölge Birimi
TR62	Adana ve Mersin
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TMS	Türk Meslekler Sözlüğü
ISCO	International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Standard Meslek Sınıflaması)
NACE	European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)
İPA	İşgücü Piyasası Analizi
EUROSTAT	Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
ILO	International Labor Organization (Uluslar arası Çalışma Örgütü)
İO	İşsizlik Oranı
İKO	İşgücüne Katılma Oranı
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
TİPA	Türkiye İşgücü Piyasası Analizi
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
TİSK	Türk İşveren Sendikaları Konferederasyonu
ATO	Adana Ticaret Odası
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

YÖNETİCİ ÖZETİ

Adana ilinin içerisinde yer aldığı TR62 bölgesinde genel ekonomik duruma bakıldığında, sektörlere göre Gayri Safi Katma Değer (GSKD) ilk sırada %61,3'lik bir oranla hizmetler sektöründe gelmekte, bu sektörü sanayi %23,3 ve tarım %15,4 sektörleri takip etmektedir. Bölge içinde tarım sektörünün ağırlığı GSKD içinde en düşük ağırlığa sahip olmasına rağmen %15,4 ile Türkiye genelindeki tarımın payı dağılımının yaklaşık iki katıdır. TR62 bölgesi 2004-2008 yılları arasında GSKD'ye göre %72,7'lik bir gelişme hızı göstermiştir. Bölgede kişi başına GSKD artışı Türkiye'ye kıyasla 2004-2008 yılları arasında paralel bir artış göstermektedir. Bu oran 9.431 TL ile Türkiye ortalamasından %21,5 oranında daha düşüktür. Adana ili yatırım teşviklerinden aldığı pay açısından yıllar içerisinde inişli çıkışlı bir tablo çizmektedir. Son 12 yılda sabit yatırımın 16.117 milyon TL ile en yüksek miktara çıktığı yıl 2010'dur. 2012 yılında sabit yatırımların miktarı sıralamasında Adana ili Türkiye genelinde Kahramanmaraş'tan sonra 2. sırada yer almaktadır. Söz konusu yatırım artışı enerji sektörüne yapılan 305 milyon TL tutarındaki sabit yatırımdan kaynaklanmaktadır. Kamu yatırımları açısından ise il 2012 yılında Türkiye genelinde 24. sırada bulunmaktadır.

Adana ilinde kurulan ve kapanan şirket istatistiklerine bakıldığında 2012'nin ilk on bir ayında 2011 yılına göre kurulan şirket sayısı 669, kapanan şirket sayısında ise 294 olup, kurulan şirket sayısında %37,7'lik, kapanan şirket sayısında %8,4'lük bir azalma olmuştur. 2012 yılı kurulan\kapanan şirket istatistiklerine göre en fazla değişim, %36,7'lik azalışla kurulan şirketlerde gerçekleşmiştir.

Türkiye geneline bakıldığında kurulan şirket sayısına göre 2011'de 7. sırada olan Adana ilinin 2012 yılının ilk 10 ayında 8'nci sıraya gerilediği görülmektedir. Kapanan şirket sayısına göre ise 2011 yılında ve 2012 yılının ilk 10 ayında 5. sırada yer almaktadır.

Adana ilinin demografik özelliklerine bakıldığında, 2011 yılı itibariyle, ilin toplam nüfusu 2.108.805 kişidir. Nüfusun %49,9'u erkek, %50,1'i kadınlardan oluşmaktadır. Adana ilinde çalışma yaşı (15-64) nüfus 1.418.246 kişidir. Bu grubun ilin toplam nüfusu içindeki oranı %67,2 dir. Adana ilinde toplam nüfusun %88,4'ü il veya ilçe merkezlerinde, %11,6'sı ise belde veya köylerde yaşamaktadır. 2010-2011 döneminde Adana ilinde ‰11,2 olarak gerçekleşen nüfus artış hızı, Türkiye ortalaması olan ‰13,5'in biraz altındadır. Göç oranlarına bakıldığında Adana'nın göç veren bir il olduğunu söylemek mümkündür. 2010-2011 yılında Adana'dan göç eden insanların net sayısının 11.879'dur. Adana ilinde çalışma yaşı nüfus oransal olarak Türkiye geneliyle aynı olsa da, ildeki çocukların (0-14 yaş nüfus) oranı, Türkiye genelinden 2 puan yüksektir; yaşlıların (65 yaş üzeri nüfus) oranı ise Türkiye genelinden düşüktür. Dolayısıyla yaşlı bağımlılık oranı %8,58 ile %10,8 olan Türkiye genelinden düşüktür; genç bağımlılık oranı ise %40,48 ile %38,1 olan Türkiye genelinden yüksektir. Adana ilinde yaş bağımlılık oranı son beş yıldır düşme trendindedir; bağımlılık oranının yüksek olması kalkınmayı olumsuz etkileyeceği için, böyle bir düşüş trendi olumludur.

Adana ilinde çalışma yaşı nüfusa ilişkin eğitim istatistiklerine bakıldığında, en çarpıcı nokta bu grup nüfusun büyük bölümünün (%70,31) lise altı eğitimlilerden oluşmasıdır. Çalışma yaşı nüfusun en büyük oranda (%21,22) okuma yazma bilen fakat okul bitirmeyenlerde görülmektedir. Bunu ilkokul mezunları (%20,79) ile lise veya dengi okul mezunları (%18,86) izlemektedir. Yüksek okul/üniversite ve yüksek lisans/diploma sahibi çalışma yaşı nüfus ise toplam içerisinde sadece %8,28'lik bir orana sahiptir. Adana ilinde 2011/2012 öğrenim yılında genel ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 89.196 iken mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan toplam öğrenci sayısı 53.147'dir.

İşgücü arzına ilişkin mevcut veriler büyük ağırlıkla TR62 bölgesini kapsamaktadır. TR62 bölgesinde geniş yaş grubu (15-55+) toplam nüfus 2.675.000 kişidir. 1.241.000 kişilik nüfus işgücü piyasasında çalışan veya işsiz olarak yer almakta(%46,4), 1.285.000 kişi ise işgücü içerisinde %53,6 yer almamaktadır. İşgücünün içinde ve dışında bulunan en ağırlıklı nüfusun eğitim durumu lise altı derecesindedir.

TR62 bölgesinde işgücüne katılım oranlarına cinsiyete göre bakıldığında, kadınların işgücüne katılım oranı %22 iken, bu oran erkekler için %51'dir. Yaş açısından bakıldığında işgücüne katılımın 25-54 arası yaş gruplarında

ağırlık kazandığı görülmektedir. Erkeklerde ve kadınlarda işgücüne katılımın en yüksek olduğu yaş aralığı 25-34'tür. İşgücünün ağırlıklı bölümünü %59,8'lik bir oranla lise altı derecede eğitimliler oluşturmakta, bunu %21'lik bir oranla lise ve dengi meslek okulu derecesinde eğitimliler takip etmektedir. Adana ili özelinde ise 2010 yılı itibariyle işgücüne katılım oranı %62 olarak gerçekleşmiştir.

TR62 bölgesinde nüfusun % 34'ü işgücü piyasası dışındadır. İşgücü piyasası dışında kalan kadınların oranı % 49,5'le erkeklere ait % 18,5'lik oranın iki katından daha fazladır. Veriler eğitim düzeyi ile işgücüne katılım arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu durum erkekler ve kadınlar için yüksek öğrenim seviyesinde hayli belirgindir. Yüksek öğrenim diploması olan yaklaşık üç kadından biri (%29,3) ve sekiz erkekten biri (%12,75) işgücü piyasası dışındadır. Yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyine göre işgücü dışında bulunma oranı ve nedeni değişmektedir. 2011 yılı itibariyle TR62 bölgesinde işgücüne dahil olmayanlar için ilk sırada gelen neden ev işleri ile meşgul olmak (%40,1), ikinci neden engelli, yaşlı veya hasta olmak (%15,9) ve üçüncü neden ise ailevi ve kişisel nedenlerdir(%15,4). 20-54 yaş grubu açısından en büyük sebebin ev işleri olması, işgücüne katılmayanların büyük ölçüde kadınlar olduğunu göstermektedir.

TR62 bölgesi istihdam oranı 2010 yılı itibariyle %57,75'dir. Bu oran 2008-2011 yılları arasındaki en yüksek orandır. 2010 yılı itibariyle Adana ili Türkiye'de istihdam oranına göre il sıralamasında üst sırada bulunmaktadır. Bu durum Adana'nın istihdam oranı açısından Türkiye ortalamasının üzerinde olduğunu işaret etmektedir. 2011 itibariyle TR62 bölgesinin istihdam oranı %55,78'dir. Bölgede yaşayan erkeklerin üçte ikisi (%66,3), kadınların ise sadece üçte biri (%27,8) çalışmaktadır. İstihdamın en yüksek olduğu yaş grubu hem erkekler, hem de kadınlar için 25-34'tür. 2011 yılı itibariyle, TR62 bölgesindeki istihdamın %4,1'ini okuma-yazma bilmeyenler, %14,4'ünü yüksek eğitimliler, %19,9'unu lise ve dengi okul mezunları, %60,67'sini ise lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Okuma yazma bilmeyen işgücünün tarımda (%59), yüksek öğrenim mezunu işgücünün ise hizmet sektöründe (%86) yoğunlaştığını görmek mümkündür. 2011 yılı için TR62 bölgesinde eğitimle istihdam arasında doğrusal bir korelasyon olduğu görünmektedir. Veriler bölgede eğitim seviyesi arttıkça, istihdam edilme olasılığının da arttığını göstermektedir. Toplam işgücü içerisinde okuma-yazma bilmeyenlerin istihdam oranı %19,5 iken, lise altında istihdam oranı %46,1'e, lise ve dengi meslek okulu mezunlarında %51,3'e ve son olarak da yükseköğretim mezunlarında %72,2'ye yükselmektedir.

İstihdamın sektörlere göre dağılımına bakıldığında TR62 bölgesinde istihdamın, Türkiye genelinde görülen eğilime paralel olarak hizmetler sektöründe(%48) yoğunlaştığı görülmektedir. Sanayi sektörü TR62 bölgesinde toplam istihdamın %26,5'ini kapsamakta, bunu %25,5'lik istihdam yaratma oranıyla tarım sektörü izlemektedir. Yıllar içinde bakıldığında tarım sektöründeki istihdam oranının dalgalı olduğu, sanayi sektöründe ise arttığı açıkça görünmektedir. İşteki durum açısından bakıldığında ücretli veya yevmiyeli çalışanların hizmet sektöründe, ücretsiz aile işçisi olarak çalışanların ve işveren veya kendi hesabına çalışanların ise tarım sektöründe yoğunlaştığı görülmektedir. Tarım ve tarım dışı sektörleri olarak işteki duruma bakıldığında, tarım sektörüne ücretsiz aile işçiliğinin hakim olduğu görülmektedir(%81,82). Meslek gruplarına göre istihdama bakıldığında TR62 bölgesinde istihdamın ağırlıklı olarak %24 oranıyla nitelik gerektirmeyen meslekler grubu çalışanlarından oluştuğu görülmektedir. Bunu %19 oranıyla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda çalışanlar ve %11'lik bir oranla Profesyonel Meslek Grupları ve Büro Hizmet çalışanları izlemektedir. TR62 bölgesinde istihdamın işyeri büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında Türkiye genelindeki durumu yansıtan bir şekilde istihdamın çok büyük oranda (%64) 50 kişi üstü çalıştıran işyerlerinde yoğunlaştığını, bunu %33'lik bir oranla 10-49 kişi çalıştıran işyerlerinin izlediği görülmektedir.

TR62 bölgesinde istihdamın %53'ü kayıt dışındadır. Bölgedeki kadınların %68,56'sı, erkeklerin ise %47,02'sı kayıt dışı çalışmaktadır. Kayıt dışı çalışmada yıllar içerisinde bir iyileşme olduğunu söyleyemeyiz. TR62 bölgesinde 2007 yılında %51,41 olan kayıt dışılık oranı, 2011 yılında %53,42'ye yükselmiştir. İktisadi faaliyet koluna göre kayıtlılık durumuna bakıldığında bölgede tarımın istihdamdaki payının yüksek olduğu, ancak bu sektörde çalışanların %84'ü kayıt dışı olarak çalıştığı görülmektedir. Bölgede tarım sektöründen sonra kayıt dışı istihdamın en fazla olduğu sektörler sırasıyla sanayi ve hizmetler sektörüdür. Eğitim seviyesine göre istihdamda kayıtlılık durumuna bakıldığında Türkiye genelinde olduğu gibi toplam okuma yazma bilmeyenlerin %90'ından fazlası kayıt dışı çalışmaktadır. Bunu sırasıyla lise altı eğitimliler (%65,6), lise ve dengi meslek okulları mezunları (%35,5) ve yüksek öğretim mezunları

(%13,4) izlemektedir. Yani eğitim seviyesi yükseldikçe kayıt dışı çalışma durumu da azalmaktadır. TR62 bölgesinde 2011 yılı itibariyle en düşük kayıt dışı istihdamın ücretli ve yevmiyeli çalışanlar (%40) arasında olduğu görünmektedir. Ücretsiz aile işçilerinin %90,91'i, işveren ve kendi hesabına çalışanların da %68,56'sı kayıt dışı çalışmaktadır. TR62 bölgesinde en fazla kayıtsız çalışan yaş grubunun 15-19 yaş grubu (%85,7) olduğu, bunu 55 ve üstü yaş grubunun (%80,2) izlediği görülmektedir. Diğer yaş aralıklarında kayıtsız çalışma oranları %59,5 ile %43,3 arasında değişmektedir.

2011 rakamlarına göre TR62 bölgesinde işsizlik oranı %10,71'dir. İşsizlik oranı bölgedeki kadınlar açısından %9,4, erkekler açısındansa %13,7'dir. Aslında 2010 rakamlarına göre TR62 bölgesi illeri işsizlik oranları bakımından hem Türkiye, hem de AB-27 ortalamasının üstünde yer almaktadır. Ancak 2009 yılına bakılacak olursa %21,99 işsizlik oranıyla Türkiye'nin en yüksek işsizlik oranına sahip bölgeyken yapılan yatırımlarla 2010 da %16,72 ye 2011'de %10,71 düşürülerek Türkiye ortalamasına yaklaşmıştır.

TR62 bölgesinde işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubu kadınlar (%28,9) ve erkekler (%18,8) için 20-24 yaş grubudur. Bu yaş grubu için toplam işsizlik oranı ise %22,4'tür. Kadın işsizliği açısından ikinci sırada %16,7'lik bir oranla 15-19 yaş aralığı gelirken, erkek işsizliği açısından ikinci sırayı %13,3'lik oranla yine 15-19 yaş grubu almaktadır. Kadınlarda (%1) ile 55 yaş ve üstü, erkeklerde (%6,6) ile 35-54 yaş grubu, işsizlik oranının en düşük olduğu yaş gruplarıdır. Bu grubun toplam işsizlik oranı %5,3'tür. TR62 bölgesinde bir yıldan az süredir iş arayanların sayısıyla bir yıl ve daha uzun zamandır iş arayanların sayısından üç kat fazladır. Uzun süreli işsizlik cinsiyet bazında incelendiğinde, kadınların %47'si bir yıl ve daha çok süredir iş aramayı sürdürürken, iş arayan erkeklerin ise %52'si bu pozisyondadır. Kadınlarda uzun süreli işsizlik, erkeklerden yüksektir. Kadınların %32'si bir yıl ve daha uzun süredir iş ararken, erkeklerde bu oran %18'dir. Adana ili özelinde en çok işsizlik ödeneği başvurusunun lise altı okul mezunlarında 3.285 kişi ile bunu lise veya meslek okul mezunu 2.511 kişi izlemektedir.

İŞKUR verileri ve işe yerleştirme istatistikleri örnek sayıları da göz önüne alınarak beraber incelendiğinde, işe başvuran erkeklerin %29'u 2011 yılında işe yerleştirilebilmişken bu oran 2012 yılı içinde %21,6'ya gerilemiştir. Erkeklerde 25 yaş altı grupta işe yerleşme oranı 2011 yılında %19.3 iken bu oran 2012 yılında %20,54'e çıkmıştır. Eğitim durumu ve cinsiyete göre işe yerleştirmelere baktığımızda 2012 yılında 2011 yılı verilerine göre ilköğretim mezunu erkeklerde %4,6'lık bir artış gözlemlenmiştir, bu artış sayısal olarak 1626 kişiye karşılık gelmektedir. Ortaöğretim mezunu erkeklerde ise 292 kişilik sayısal bir artış gözlemlenmesine rağmen oransal olarak %3,6'lık bir düşüş gözlemlenmiştir.

Adana Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'ne ait 2012 yılına ilişkin işgücü piyasası faaliyetlerine ilişkin verilere bakıldığında, bu dönemde Adana ilinde toplam 69.324 başvuru olduğu görülmektedir. Alınan açık iş sayısı 23.116 iken, toplam işe yerleştirme 13.586 kişi olarak gerçekleşmiştir. İşe yerleştirmeler ağırlıklı olarak özel sektörde gerçekleşmektedir. Toplam başvuru içerisinde işe yerleştirilebilenlerin oranının %19,5 civarında olması ve 9558 açık işe yerleştirme yapılamamış olması işgücü arzı ile talep arasında hala bir açığın var olduğunu göstermektedir.

2012 İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre, Adana ilindeki açık iş oranı %3,14 ile Türkiye geneli açık iş oranından (%3.34) düşüktür; oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler sırasıyla Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler (%6,56), İmalat (%4,93) ve Konaklama Yiyecek Hizmet Faaliyetleri (%4,71) sektörleridir. Meslekler bazında açık iş sayısına göre yapılan sıralamada Adana'da ilk üç sırayı sırasıyla, Beden İşçisi (genel), Satış Elemanı (tanıtım) ve Kompleci-Dokumacı (dokuma makineleri operatörü) elemanı almıştır.

Ana meslek gruplarında ihtiyaç duyulan eleman sayılarına göre, nitelik gerektirmeyen mesleklerle ilgili işlerde çalışanlar, tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ve sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışabilecek olanlar ilk üç sırada gelmektedir. Meslek bazında inceleme sonucunda en fazla talep edilen meslekler Beden İşçisi (genel), Satış Elemanı (tanıtım), Kompleci-Dokumacı (dokuma makineleri operatörü), Dağıtıcı, Kaynakçı (oksijen ve elektrik), İplikçi (Ring,Vater,Vargel), İnşaat Kalıpçısı (Ahşap) dir.

Adana ilinde temininde güçlük çekilen meslekler, Satış Elemanı (Tanıtım), Sentetik Elyaf İşçisi, Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik), Kompleci-Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü) şeklinde sıralanmaktadır.

Temininde güçlük çekilen eleman sayılarının sektöre göre dağılımına bakıldığında ise Adana için eleman temininde en fazla güçlük çekilen ilk üç sektör sırasıyla İmalat, Toptan Perakende Ticaret ve İnşaat'tır. Bu ilk üç sektörün eleman ihtiyacı sayısı toplam talebin % 66,7'dir.

Bir takım mesleklerin temininde güçlük çekilmesinin nedenine ilişkin sonuçlara göre, ön sıralarda yoğunlukla yeterli beceri ve niteliğe sahip elaman olmaması, çalışma ve ortam koşullarının beğenilmemesi ve önerilen ücretin az bulunması sebepleri gelmektedir. İşverenlerin eleman tercihlerine eğitim düzeyleri bağlamında bakıldığında, % 35'i için eğitim seviyesi önem teşkil etmemekte iken % 20'si için lise altı dereceye sahip olması yeterli görülmektedir. Lise ve üstü eğitim tercihlerine bakıldığı zaman ise işverenlerin % 13'ü meslek lisesi mezunu, yine %13'ü genel lise mezunu, %10'u meslek yüksek okulu mezunu ve % 9'u da lisans mezunu eleman tercih etmektedir. Eğitim düzeyinin fark etmemesi ve lise altı düşük eğitim düzeyindeki talebin toplam talebin yarısından fazlasını oluşturması, Adana ilinde vasıfsız mesleklerin çokluğunu ve vasıfsız işgücü talebinin yüksek olmasını da açıklamaktadır.

Adana İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi % 1,81 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla % 2,75'e yükselmektedir. 2012 yıl sonu itibari ile en yüksek net istihdam artışı beklentisi sektörel oranlara göre %31,4 ile İnşaat, %29,3 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve % 15,8 ile Toptan Perakende Ticaret ve Motorlu Taşıtlar Bakım ve Onarımı sektörlerindedir. İmalat, İnşaat ve Toptan Perakende Ticaret ve Motorlu Taşıtlar Bakım ve Onarımı sektörlerinde istihdam artış beklentisi 2013 yılında da artan ivmeyle devam etmektedir. Gayrimenkul Faaliyetler, Kültür Sanat, Eğlence Dinlence ve Spor, Madencilik ve Taş Ocakçılığı ve Su Temini Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme sektörlerinde 2012'deki gibi herhangi bir artışın olmayacağı beklenmektedir.

GİRİŞ

Eylül-Ekim 2012 tarihlerinde Adana ilinde İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirilmiştir. İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın amacı tüm ilçe ve köylerini de kapsayacak biçimde Adana ilinde işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin işgücü talebini değişik boyutlarıyla tespit etmek ve işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemeye katkıda bulunmaktır. Böyle bir talep araştırması ile desteklenen Adana İşgücü Piyasası Analizinin özellikle işgücünün talep açısından ve gelecek kısa dönemde eğilimlerinin ölçülmesi, ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilmesi, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin hangi koşullarda ortadan kalkabileceğinin belirlenmesi ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak politika ve önerilerin geliştirilmesi gibi hedefleri vardır. Bir bütün olarak bu rapor, işgücü politikalarının tümüne veri sağlayabilecek bir çalışma olarak değerlendirilebilir.

Adana İşgücü Piyasası Analizi Raporu dört temel bölümden oluşmaktadır. İşgücü piyasasını etkileyen unsurlardan genel ekonomik yapı, demografik özellikler ve eğitim durumu raporun ilk kısmını oluşturmaktadır. Raporun ikinci bölümünde Adana ili işgücü piyasasını arz açısından analiz etmeye yarayacak bileşenler incelenmektedir. Bu bileşenler işgücüne katılım, işgücü dışı nüfus, istihdam, kayıt dışı istihdam ve işsizlik başlıkları altında toplanmaktadır. Bu bölümde ayrıca işgücü piyasasında çoğunlukla dezavantajlı gruplar olarak adlandırılan kadınlar ve gençlerin durumuna da ayrı başlıklar altında bakılmaktadır. Raporun üçüncü bölümü; Adana ili özelinde en son veriler ışığında İŞKUR kapsamında gerçekleşen arz ve talep eşleştirmelerine bakmakta, bu çerçevede Adana ilinde alınan açık işler, açık işlere yapılan başvurular, bu işlere yapılan yerleştirmeler ve işgücü yetiştirme çabalarını özetlemektedir. Raporun son bölümü olan dördüncü bölüm ise Adana ili işgücü piyasasına talep yönünden bakmakta ve Adana İli İşgücü Piyasası Talep Araştırmasının sonuçlarını derlemektedir. Bu çerçevede işyerlerinin dağılımı, çalışanların dağılımı, 2012 yılında işe giriş-çıkışlar, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler, işverenlerin gelecek istihdam beklentisi gibi bileşenlere ait veriler özetlenmektedir. Raporun değerlendirme ve sonuç bölümünde ise işgücü piyasanın önemli unsurları arasındaki ilişkilerden yola çıkarak işgücü arzı ve talebi açısından karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılmakta ve politika önerileri sunulmaktadır.

Adana İşgücü Piyasası Analizi raporunda çeşitli kaynaklardan derlenen veriler kullanılmıştır. İlk iki bölüm çerçevesinde genel ekonomik durum, demografik yapı ve eğitim durumuna ait verilerle, Adana ili işgücü piyasasında işgücü arzına ait veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından hazırlanan Genel Nüfus Sayımları ve Hane Halkı İşgücü Anketlerine dayanmaktadır. Bu verilerden bir kısmı Adana iline özel olsa da, işgücü arzına ait birçok veri il bazında değil NUTS2 bölgelendirme sistemi çerçevesinde Adana ilinin yer almış olduğu TR62 bölgesi (Adana-Mersin) geneline ait verilerdir. Bu verilerin büyük çoğunluğu 2011 yılına aittir. Adana iline özel kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsizlere ilişkin en yeni veriler Adana Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından temin edilmiştir. Raporun işgücü talebi ile ilgili bölümünde ise İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın sonucunda elde edilen veriler kullanılmaktadır. Araştırma çerçevesi Adana ilinde 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerleri[1] ile sınırlıdır.

[1] Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki

İşyerleri listesi TÜİK'in 2011 yılı İşyeri Kayıt Sistemi listesinden oluşturmuştur[2]. İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si[3] kapsama dahil edilmiştir[4]. Adana için İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın alan uygulaması 10 Eylül-31 Ekim 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş, araştırmada yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar içerisinde işyeri cevap durumlarına göre ağırlıklandırma yapılmıştır. Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi[5] yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir.

---

yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.

[2] Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.

[3] Madencilik ve taşocakçılığı; İmalat; Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı; Su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri; İnşaat; Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı; Ulaştırma ve depolama; Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri; Bilgi ve iletişim; Finans ve sigorta faaliyetleri; Gayrimenkul faaliyetleri; Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler; İdari ve destek hizmet faaliyetleri; Eğitim; İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri; Kültür,sanat,eğlence,dinlence ve spor; ve Diğer hizmet faaliyetleri.

[4] Kapsama dahil edilmeyen sektörler Tarım, orman, balıkçılık; Kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik; Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri (Hanehalkları tarafından kendi kullanımlarına yönelik olarak ayrım yapılmamış mal ve hizmet üretim faaliyetleri); Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri.

[5] Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi

R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

1. İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

İşgücü piyasası, ekonomik ve demografik faktörlerden çok yakından etkilenir. Örneğin ekonomik gelişmeler, yatırımlar, nüfus ve nüfus artış hızı, göç ve eğitim, istihdamı ve dolayısıyla işsizliği doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, birinci bölümde işgücü piyasasının arka planını oluşturması açısından, Adana ilinin genel ekonomik durumu, demografik yapısı ve nüfusunun eğitim durumu ele alınacaktır.

1.1 Ekonomik Veriler

Grafik 1. Gayri Safi Katma Değer – Adana-Mersin (TR62), 2004-2008

Kaynak: (TÜİK)

Türkiye'de tarım ve sanayi sektörlerinin ağırlığı hizmetler sektörünün lehine gerilerken, Adana ilinin de içerisinde yer aldığı TR62 bölgesinde ağırlık sadece hizmetler sektörüne değil sanayi lehinde de artış göstermiştir. 2008 yılı itibariyle bölgede en yüksek Gayri Safi Katma Değer (GSKD) %61'lik oranla hizmetler sektöründe olmasına rağmen, bu sektör sanayi sektörünün de etkisiyle Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Tarım sektörü GSKD içinde en düşük ağırlığa sahip olmasına rağmen % 15,4 ile Türkiye oranının yaklaşık iki katıdır. 2004 yılına göre en yüksek oranlı artış ise hizmet sektöründedir.

Tablo 1. Ana Sektörlere Göre GSKD Yıllık ve 2004-2008 Artış Hızları (%) TÜRKİYE

	Türkiye				
	2004-2005	**2005-2006**	**2006-2007**	**2007-2008**	**2004-2008**
Gayri Safi Katma Değer	15.5	16.9	12.9	13.3	72.7
Tarım	14.6	3.2	2.7	12.3	36.4
Sanayi	15.8	17.7	11.1	11.0	68.0
Hizmetler	15.6	18.9	15.2	14.4	81.2

Türkiye tablosuna bakıldığında 2004-2008 yılları arasında GSKD artış hızı sektörlere göre sıralandığında ilk sırayı %81,2 ile hizmetler sektörünün aldığı ardından sırasıyla sanayi ve tarım sektörünün geldiği görülmektedir. Bu dönemde GSKD artışında gerek sanayi gerekse hizmetler sektöründeki büyümenin tarım sektöründeki büyümeden hayli fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Ana Sektörlere Göre GSKD Yıllık ve 2004-2008 Artış Hızları (%) ADANA

ADANA					
Yıl	**2008-2007**	**2007-2006**	**2006-2005**	**2005-2004**	**2004-2008**
Gayri Safi Katma Değer	11,11%	12,98%	16,07%	16,38%	%69
Tarım	4,96%	12,25%	2,74%	24,54%	%50
Sanayi	11,82%	14,02%	16,94%	16,52%	%73
Hizmetler	12,50%	12,78%	19,97%	13,96%	%73

Kaynak: (TÜİK)

TR62 bölgesinin yıllara göre gelişme hızına bakıldığında 2004-2008 yılları arasında bölgenin %69'luk bir gelişme hızı gösterdiği görülmektedir. Bu oran, %72,7 olan Türkiye ortalaması ile hemen hemen aynı düzeydedir. Adana ilinin yer aldığı TR62 bölgesi ana sektörlere göre Gayri Safi Katma Değer (GSKD) açısından bakıldığında sektör sıralaması açısından Türkiye'nin genel resmini yansıtsa da, artış hızı açısından Türkiye'de en büyük artış %81,2 ile hizmetler sektöründe iken bu bölgede en büyük artış %73 ile sanayi ve hizmetler sektöründedir. 2004-2008 yılları arasındaki artış hizmetler sektöründe Türkiye geneline oranla %10 oranında daha az iken, sanayi sektöründe Türkiye genelinden % 4 fazladır. Tarım sektöründeki artış ise Türkiye geneline oranla %14 daha fazladır.

TR62 bölgesinde kişi başına GSKD artış hızı Türkiye geneline oranla 2004-2008 yılları arasında %21,5 düşüş göstermiş ve 9.431 TL olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 2. Kişi Başı Gayri Safi Katma Değer – Adana-Mersin (TR62)

Adana ilinin yatırım teşviklerinden aldığı paya yıllar bazında bakıldığında inişli çıkışlı bir tablo belirmektedir. Son 11 yılda sabit yatırımın 16.097 milyon TL ile en yüksek miktara çıktığı yıl 2010'dur. Bu yıl Adana ilinin toplam yatırım teşviklerinden oransal olarak da aldığı en yüksek paydır (%60). 2012 yılı itibariyle bu pay 2.842 milyon TL ile toplam yatırım teşvikleri içerisinde %10,6'lik bir paya gerilemiştir. Son on Bir yıl yatırım teşvik toplamına bakıldığında Adana ili 26.852 Milyon TL lik bir yatırım yapıldığı görülmüştür.

Grafik 3.Yatırım teşvik miktarları, Adana (2001-2012)

Kaynak:http://www.ekonomi.gov.tr/index.cfm?sayfa=EE7EE7B1-D8D3-8566-45201CE77E5F0FDD (31.01.2013 saat 15:04)

Ekonomi Bakanlığınca yapılan çalışmada teşvik istatistiklerinde düzenleme yapılmış ve genel toplama göre veriler derlenerek açıklanmaya başlanmıştır. Buna göre 2012 yılı toplamında Adana iline toplam 2.842 milyon TL tutarında 89 adet belge düzenlenmiş ve istihdam 2.020 kişi olmuştur. 2011 yılında ise 1.961 milyon TL tutarında sabit yatırımlı 100 adet teşvik açılmış ve istihdam 4.280 kişidir.

2001-2012 yılları arasında yatırım teşviklerinin en yüksek olduğu yıl 2010 olmasına karşın istihdam sayısının en yüksek olduğu yıl 9.435 (%19,8) kişi ile 2002 yılıdır.

Tablo3: 2001-2012 Adana Yatırım Teşvik Miktarı ve İstihdam Sayıları

YIL	YATIRIM(Milyon TL)	İSTİHDAM
2001	139	5.575
2002	797	9.435
2003	164	1.621
2004	105	4.295
2005	173	4.590
2006	169	1.741
2007	920	7.248
2008	447	3.394
2009	3039	2.138
2010	16097	3.603
2011	1961	4.208
2012	2842	2.020
TOPLAM	26852	49.868

Kaynak:http://www.ekonomi.gov.tr/index.cfm?sayfa=EE7EE7B1-D8D3-8566-45201CE77E5F0FDD (31.01.2013 saat 15:04)

İllerin Sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına bakıldığında Adana ili 16. Sıraya yükseldiği görülmektedir. Bunun sebeplerinden en önemlisi son yıllarda artan kamu yatırım teşvik miktarlarıdır.

Tablo 4:İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişim Sıralaması

İLLERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI (SEGE-2011)						
İL KODU	***İLLER***	***SEGE 2011 Sırası***		***İL KODU***	***İLLER***	***SEGE 2011 Sırası***
TR100	İstanbul	1		TRB11	Malatya	42
TR510	Ankara	2		TR332	Afyon	43
TR310	İzmir	3		TR905	Artvin	44
TR421	Kocaeli	4		TRA12	Erzincan	45
TR611	Antalya	5		TR631	Hatay	46
TR411	Bursa	6		TR821	Kastamonu	47
TR412	Eskişehir	7		TR813	Bartın	48
TR323	Muğla	8		TR722	Sivas	49
TR211	Tekirdağ	9		TR833	Çorum	50
TR322	Denizli	10		TR823	Sinop	51
TR424	Bolu	11		TR903	Giresun	52
TR212	Edirne	12		TR633	Osmaniye	53
TR425	Yalova	13		TR822	Çankırı	54
TR222	Çanakkale	14		TR712	Aksaray	55
TR213	Kırklareli	15		TR713	Niğde	56
TR621	Adana	16		TR832	Tokat	57
TR721	Kayseri	17		TRB14	Tunceli	58
TR422	Sakarya	18		TRA11	Erzurum	59
TR321	Aydın	19		TR632	Kahramanmaraş	60
TR521	Konya	20		TR902	Ordu	61
TR612	Isparta	21		TR906	Gümüşhane	62
TR221	Balıkesir	22		TRC13	Kilis	63
TR331	Manisa	23		TRA13	Bayburt	64
TR622	Mersin	24		TR723	Yozgat	65
TR334	Uşak	25		TRC12	Adıyaman	66
TR613	Burdur	26		TRC22	Diyarbakır	67
TR413	Bilecik	27		TRA22	Kars	68
TR812	Karabük	28		TRA23	Iğdır	69
TR811	Zonguldak	29		TRC32	Batman	70
TRC11	Gaziantep	30		TRA24	Ardahan	71
TR901	Trabzon	31		TRB13	Bingöl	72
TR522	Karaman	32		TRC21	Şanlıurfa	73
TR831	Samsun	33		TRC31	Mardin	74
TR904	Rize	34		TRB21	Van	75
TR423	Düzce	35		TRB23	Bitlis	76

TR714	Nevşehir	36		TRC34	Siirt	77
TR834	Amasya	37		TRC33	Şırnak	78
TR333	Kütahya	38		TRA21	Ağrı	79
TRB12	Elazığ	39		TRB24	Hakkari	80
TR715	Kırşehir	40		TRB22	Muş	81
TR711	Kırıkkale	41				

Kamu yatırımları açısından bakıldığında 2012 yılında Adana ili toplam 265.051 bin TL ile Türkiye genelinde 23. sırada bulunmaktadır. Bu miktar aynı yıl için gerçekleşen Türkiye geneli toplam kamu yatırımlarının %0,6'sına denk gelmektedir. En yüksek kamu yatırımı Adana'da Eğitim Türkiye genelinde Ulaştırma ve Haberleşme alanında gerçekleşmiştir. Bunu Adana'da Tarım Türkiye genelinde Eğitim alanı izlemektedir.

Tablo5. Kamu Yatırımlarında İlin Yeri – Türkiye Geneli ve Adana (BİN) (2012)

İLLER	TÜRKİYE	ADANA	ADANA %
TARIM	5.852.392	62.579	**23,61%**
MADENCİLİK	1.208.400	11.109	**4,19%**
İMALAT	538.050	-	**-**
ENERJİ	3.732.935	4.798	**1,81%**
HABERLEŞME	13.877.595	5.895	**2,22%**
TURİZM	294.439	-	**-**
KONUT	479.845	-	
EĞİTİM	6.491.136	87.282	**32,94%**
SAĞLIK	2.161.600	16.400	**6,19%**
DİĞER HİZMETLERİ	9.797.895	76.998	**29,1%**
TOPLAMI	44.434.287	265.051	**100%**

Kaynak: (TÜİK)

Yatırım teşvikleri altyapı, işgücü ve coğrafi avantaj gibi pekçok faktöre bağlıdır. Teşvikler, tüm illerde aynı etkiyi yaratmasa da; illerin ekonomik gelişimlerini değerlendirmek için yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar ile kendi kaynaklarını birlikte düşünmek gerekmektedir. Bu anlamda ilde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakmak ilin genel ekonomik faaliyetleri anlamında bir fikir vermektedir.

Tablo6. Kurulan, Kapanan Şirket İstatistikleri

YIL	ADANA İLİ KURULAN/KAPANAN ŞİRKET İSTATİSTİKLERİ							
	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.
2009	1.024	7	940	375	40	275	21	617
2010	1.072	17	1.145	471	40			
2011	1.075	10	1.117	548	35	321	37	804
2012 ONBİR AYLIK	669	12	1.081	463	34	294	27	590

Kaynak: TOBB

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) verileri ışığında, Adana ilinde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakıldığında 2012 yılı ilk 11 ayında, son üç yıla göre şu değişimler izlenmektedir.

- Kurulan şirket sayısı %36,7 azalmıştır.
- Kapanan şirket sayısı %1,3 azalmıştır.
- Kurulan kooperatif sayısı %5,8 artarken, kapanan kooperatif sayısı %11,4 azalmıştır.
- Kurulan gerçek kişi sayısı %1,3 artmış, kapanan gerçek kişi işletme sayısı % 17azalmıştır.
- Tasfiyeye giren şirket sayısı %0,36 tasfiyeye giren kooperatif sayısı %11,30 azalmıştır.

Grafik 4.Kurulan/kapanan şirket istatistikleri, Adana (2012 Ocak-Kasım)

Değişimin, en çok, kurulan işletmelerinde yaşandığını; şirket kurulma oranlarında büyük azalmalar olsa da kapanma oranlarının da çok düşük oranda olsa dahi azalma olduğu; değişimin en az yaşandığı firmaların ise, şirket tasfiyeleri oranları da olduğu gözükmektedir.

1.2 Nüfus Göstergeleri

İşgücü piyasası ile demografik yapı arasında çok ciddi bir ilişki vardır. Çalışma çağı, nüfusun artması veya azalması istihdam ve işsizlik oranlarını doğrudan etkilemektedir. Örneğin Türkiye geneline bakıldığında işgücü piyasasının temel özelliklerinden birisi çalışma çağı nüfusunun istihdamdan daha hızlı artması ve artan nüfusa yeterli iş imkanlarının sağlanamamasıdır (DPT, 2007: 30).

Adana iline ilişkin 2011 yılı Adrese Dayalı Nüfus Sistemi Sonuçlarına bakıldığında, ilin toplam nüfusunun 2.108.805 kişi olduğu görülmektedir. Bu nüfusu ile Adana ili Türkiye toplam nüfusunun %2,8'sini oluşturmaktadır. İlin nüfusu içerisinde kadın-erkek oranı birbirine çok yakındır: Nüfusun %49,9'ü erkek, %50,1'si kadınlardan oluşmaktadır.

Grafik 5. Adana İli Nüfus Verileri, 2011

	0-4	5--9	9--14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90+
Erkek	9,08	8,84	9,64	9,21	7,63	8,38	8,63	7,52	6,40	6,50	5,10	4,72	3,23	2,02	1,39	1,00	0,50	0,17	0,04
Kadın	8,57	8,34	9,19	8,71	8,11	8,25	8,59	7,56	6,33	6,46	5,09	4,66	3,42	2,30	1,77	1,30	0,87	0,37	0,12

Kaynak: (TÜİK)

Adana ilinde çalışma yaşı (15-64) nüfus 1.418.246 kişidir. Bu grubun toplam nüfus içindeki oranı %67,2'dir; bu da %67,3 olan Türkiye ortalamasına hayli yakındır. Bu grubun Adana içinde cinsiyet dağılımı %49,9 erkek, %50,1 kadın nüfus oranlarıyla birbirine çok yakındır. Adana ilinde 0-14 yaş aralığında yer alan çocukların oranı %27,2'dir ve bu oranla Türkiye ortalaması olan %25,3'lük orandan 2 puan yüksektir. Buna karşılık Adana ilinde 65 yaş üstü nüfusun ilin toplam nüfusuna oranı %5,92 ile %7,3'lük Türkiye ortalamasından düşüktür.

Grafik 6.Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfus, Adana, 2011.

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Erkek	77000	96000	273000	432000	85000	962000
Kadın	37000	53000	126000	179000	33000	428000

Kaynak: (TÜİK)

TR62 bölgesine bakıldığında çalışan nüfusun %44'ü 35-54 yaş aralığında, ardından sırayla %29'u 25-34 yaş aralığı, %11'i 20-24 yaş aralığında olduğu gözlenmektedir. Çalışan nufusun en az olduğu yaş aralığı %8 ile 55+ yaş aralığı ve aynı oranda 15-19 yaş aralığı olduğu gözlemlenmektedir.

Grafik 7.Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılım Oranları Adana-Mersin(TR62), 2011.

TR62 bölgesine baktığımızda en yüksek çalışma oranının erkeklerde %87,78 ile 35-54 yaş aralığında, kadınlarda ise %40,17 ile 25-34 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Cinsiyete bakılmaksızın işgücüne en yüksek katılımın %63,55 ile 25-34 yaş aralığında olduğu hemen ardından %61,94 ile 35-54 aralığında olduğu görülmektedir.

Yerleşim yerlerine göre nüfusa bakıldığında Adana ili toplam nüfusunun %88,41'i il veya ilçe merkezlerinde, %11,9'u ise belde veya köylerde yaşamaktadır. İl veya ilçe merkezlerinde yaşayanların oranının Türkiye geneli olan %77'den çok daha fazla olduğu görünmektedir. Bu da Adana'da şehirleşme oranının Türkiye ortalamasından yüksek olduğunu gösterir ki köyden kente göçler bunun bir göstergesidir.

Grafik 8. Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus, Adana, 2011.

Kaynak: (TÜİK)

Adana ili nüfusun yerleşim yerlerine göre dağılımına bakıldığında, %88,4'ü il/ilçe merkezlerinde yaşayan nüfusun %49,85'ini erkekler %50,15'ini kadınlar oluşturmaktadır. Nüfusun belde/köy dağılımına bakıldığında ise bu oran %11,6 olup bunun %49,46'sı kadın, %50,54'ü erkeklerden oluşmaktadır. Oranlardan da görüleceği üzere kadın erkek nüfusu, yerleşim yerlerine göre farklı bir dağılım göstermemektedir

Adana ilinin nüfus büyüklüğüne göre nüfusu en fazla olan ilçeleri sırasıyla Seyhan, Yüreğir, Çukurova ve Ceyhan iken, nüfusu en az olan ilçeler ise Feke, Saimbeyli ve Aladağ olarak sıralanmaktadır (TÜİK, 2011: 41).

Adana ilinin ilçeleri bazında şehir-köy nüfusuna bakıldığında, 2011 yılı itibariyle il veya ilçe merkezlerinde yaşayan nüfusun en fazla olduğu ilçeler Seyhan, Yüreğir, Çukurova, ve Ceyhan'dır. Öte yandan kırsal nüfusun çok ağırlıklı olduğu ilçeler ise Saimbeyli ve Feke'dir.

Grafik 9. İlçeler Şehir-Köy Nüfus Yüzde Oranı, Adana, 2011

Kaynak: Adana Valiliği (2011) İstatistiklerle Adana 2010.

Nüfus artış hızı işgücü piyasasına gireceği varsayılan nüfusun miktarını göstermesi açısından anlamlı bir göstergedir. 2010-2011 döneminde Adana ilinde binde 11,2 olarak gerçekleşen nüfus artış hızı, Türkiye ortalaması olan binde 13,5'in paralelinde ilerlemektedir.

Grafik 10.Yıllara Göre Nüfus Artış Hızı, Türkiye ve Adana (Binde)

Kaynak: (TÜİK)

Adana ili 14.030 kilometre karelik yüzölçümüyle Türkiye'nin %1,88'sini kaplamakta olup 2012 yılında Adana ilindeki nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının 60 puan üzerinde gerçekleşmiştir. Nüfus yoğunluğu ile işgücü piyasası arz-talep eşleştirmeleri arasında çeşitli ilişkiler kurulabilir. Mesela nüfus yoğunluğu fazla olan yerlerde işgücü piyasasında taraflar arasında sosyal ağların daha yakın olacağı ve etkin çalışacağı ve iletişimin daha fazla ve daha çabuk gerçekleşeceği, dolayısıyla da daha az masraf ve çabayla eşleştirme olabileceği düşünülebilir. Adana ilinin nüfus yoğunluğu en fazla olan ilçeleri Seyhan, Yüreğir, Çukurova; nüfus yoğunluğu en düşük ilçeleri ise Feke, Tufanbeyli, Saimbeyli'dir.

Adana ili göç oranlarına bakıldığında Adana'nın göç veren bir il olduğunu söylemek mümkündür. 2010-2011 yılına bakıldığında Adana'dan göç eden insanların sayısının 62.402 olduğu görülmektedir. Toplam göç edenler arasında en büyük paya sahip yaş grubunun 15-34 olması ve Adana ilinin en çok göç verdiği şehirlerin İstanbul ve Mersin (Adana Valiliği, 2010) gibi şehirler olması, göçün ağırlıklı olarak iş olanakları ve eğitim sebepleriyle gerçekleştiğini düşündürmektedir. Aynı dönemde alınan göç ise 50.523 kişi olup yaş dağılımı açısından en ağırlıklı yaş grubu ise yine 15-34 yaş olarak görünmektedir.

Tablo7. Yıllara Göre Nüfus, Alınan Göç, Verilen Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı

ADANA				
	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
2010-2011	50.523	62.402	-11.879	-5,62
2009-2010	53.096	57.402	-4.306	-2,06
2008-2009	53.685	54.109	-424	-0,21
2007-2008	45.493	58.316	-12.823	-6,31

Kaynak: (TÜİK)

Daha önce de belirtildiği gibi, Adana ilinde çalışma yaşı nüfusu oransal olarak Türkiye genelinden az miktarda yüksek olsa da, ildeki çocukların (0-14 yaş nüfus) ve yaşlıların (65 yaş üzeri nüfus) oranı Türkiye genelinden düşüktür. Bu durum, yaş bağımlılık oranlarına da yansımaktadır. 2011 yılı itibariyle Adana ilinde ortanca yaş 28,82'dir, bu da Türkiye ortanca yaşından 1 yaş küçüktür. (TÜİK, 2011: 9-11). 2010 yılı itibariyle Adana ilindeki ortanca yaş üzerinden yaş ve bağımlılık oranlarına bakıldığında, ildeki toplam yaş bağımlılık oranının (%48,69), Türkiye geneline ait oranlara (%48,9) hayli yakın olduğu görülmektedir. Ancak %8,81 olan yaşlı bağımlılık oranı %10,8 olan Türkiye genelinden düşük; %39,88 olan genç bağımlılık oranı ise %38,1 olan Türkiye genelinden yüksektir. (Adana Valiliği, 2010: 25).

Tablo8.Genç, Yaşlı Ve Yaş Bağımlılık Oranı, Türkiye ve Adana, 2009-2011

TÜRKİYE				ADANA			
	2009	2010	2011		2009	2010	2011
Toplam yaş bağımlılık oranı	49,25	48,89	48,42	Toplam yaş bağımlılık oranı	49,2	49	48,69
Yaşlı bağımlılık oranı (65+ yaş)	10,46	10,76	10,91	Yaşlı bağımlılık oranı (65+ yaş)	8,2	8,58	8,81
Genç bağımlılık oranı (0-14 yaş)	38,79	38,12	37,51	Genç bağımlılık oranı (0-14 yaş)	41	40,48	39,88

Kaynak: Adana Valiliği (2011) İstatistiklerle Adana 2010.

Yaş bağımlılık oranı çalışma yaşındaki her 100 kişinin teorik anlamda bakmak zorunda olduğu çalışma yaşı dışında kalan yaşlı ve çocuk nüfusunu belirtmesi bakımından anlamlıdır. Yani bu oran üretime katkıda bulunan çalışma yaşındaki nüfusun kendileri ile birlikte üretime katılamayan nüfusa da yetecek kadar üretimde bulunması gerektiğini göstermektedir. Adana ilinde yaş bağımlılık oranı son üç yıldan beri düşme eğilimindedir. 2009 yılında %49,2 olan oran, 2011 yılına gelindiğinde %48,7'in altına düşmüştür. Bağımlılık oranının yüksek olması kalkınmayı olumsuz etkileyeceği için, böyle bir düşüş trendi olumludur.

1.3 Eğitim Göstergeleri

Adana ilinde çalışma yaşı nüfusuna ilişkin eğitim istatistiklerine bakıldığında, en çarpıcı nokta büyük bölümünün (%70,31) lise altı eğitimlilerden oluşmasıdır. Çalışma yaşı nüfusunun en büyük oranda (%21,2) okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyenlerden oluştuğu görülmektedir. Bunu ilkokul mezunları (%20,79) ile lise veya dengi okul mezunları (%18,8) izlemektedir. Adana ilinde çalışma yaşı nüfusun toplam %5,8'i okuma yazma bilmeyen olan nüfustan oluşmaktadır. Yüksekokul/üniversite ve yüksek lisans/diploma sahibi çalışma yaşı nüfus ise toplam içerisinde sadece %10,8'lik bir orana sahiptir. Adana ilinde lise ve dengi okullardan başlayarak yüksekokul/üniversite mezunu olanların oranı Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Özetle Adana ilindeki çalışma yaşı nüfusu Türkiye genelindeki çalışma yaşı nüfustan daha düşük eğitimlidir.

Grafik 11. Çalışma Yaşı Nüfusun Bitirilen Eğitime Göre Dağılımı, Adana, 2011.

	Okuma yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	İlkokul mezunu	İlköğretim mezunu	Ortaokul veya dengi okul mezunu	Lise veya dengi okul mezunu	Yüksekokul veya fakülte mezunu	Yüksek lisans mezunu	Doktora mezunu	Bilinmeyen	Toplam
Toplam	5,80%	21,22%	20,79%	17,87%	4,63%	18,86%	7,67%	0,46%	0,15%	2,55%	100,00%
Kadın	4,80%	11,05%	11,69%	7,65%	1,96%	8,42%	3,26%	0,19%	0,06%	1,16%	50,23%
Erkek	1,00%	10,18%	9,10%	10,23%	2,68%	10,44%	4,41%	0,27%	0,09%	1,38%	49,77%

Kaynak: (TÜİK)

Türkiye genelindekine benzer bir şekilde Adana'da da çalışma yaşı kadınlarla çalışma yaşı erkekler arasında eğitim açısından kadınlar aleyhine bir eşitsizlik bulunmaktadır. Bitirilen eğitim açısından kadınlarla erkekler arasındaki sayıya bakıldığında açının en dar olduğu eğitim seviyesi ortaokul veya dengi okullardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe mezun olan çalışma yaşındaki kadın sayısı maalesef azalmaktadır. Adana ilinde çalışma yaşındaki kadınların %74'ü ortaokul veya dengi okullar ve altı eğitim seviyesindedir. Bu oran erkekler açısından bakıldığında %67'dir.

Adana ilinde 2011/2012 öğrenim yılında ortaöğretimde okuyan toplam öğrenci sayısı 89.196 iken mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan toplam öğrenci sayısı 53.147'dir.

Tablo9. Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı, Adana, 2010-2012

Ortaöğretimde Okuyan Toplam Öğrenci Sayısı		
	Adana	
	Genel Ortaöğretim	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim
2010/2011	90.723	53.749
2011/2012	89.196	53.147

Kaynak: MEB İstatistikleri Örgün Eğitim 2010-2011/2011-2012

2010-2012 arasındaki iki okul dönemi okullara yeni kayıtlar açısından karşılaştırıldığında, Türkiye genelinde ilköğretim okullarına yapılan yeni kayıtlarda artış olurken, Adana ilinde de bu artış paralellik göstermektedir. Bu durum kısmen Adana ilinde nüfus artış hızının ve genç bağımlılık oranın yüksekliği ile ve Adana ilinin göç alan ve göç veren bir il olmasıyla ilgili olabilir. Ortaöğretime bakıldığında, Türkiye genelini de yansıtacak bir şekilde, genel ortaöğretime kayıtların azaldığı, ancak bunun yanında mesleki ve teknik ortaöğretim okullarına kayıtların yükselmekte olduğu gözlenmektedir.

2010-2012 yılları arasındaki iki öğrenim dönemine ilk ve ortaöğretimden mezun öğrenci sayısı açısından bakıldığındaysa hem Türkiye genelinde, hem de Adana ili özelinde yine meslek ve teknik ortaöğretim okullarından mezun olan öğrencilerin sayısında bir artış dikkati çekmektedir. Adana ili için genel ortaöğretim mezun sayılarında iki dönem arasında ciddi bir değişiklik olmamıştır. Adana ilinde 2010/2011 dönemi sonunda ilköğretimden mezun olan öğrenci sayısı ile 2011/2012 döneminde genel ortaöğretim ile mesleki ve teknik ortaöğretime kayıt olan öğrenci sayısı arasında 5.743 öğrencilik bir fark vardır. İlköğretim mezunlarının %18'ına tekabül eden bu kesimin kısmi oranlarda örgün öğretime devam etmediği, açık öğretim kapsamına geçtiği ya da göç yoluyla ilden ayrıldığı düşünülebilir.

Tablo10. İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı, Türkiye 2010-2012

İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı			
	Türkiye		
	İlköğretim	Genel Ortaöğretim	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim
2010/2011 dönemi yeni kayıt	1.257.457	527.275	470.782
2011/2012 dönemi yeni kayıt	1.285.550	513.896	525.069
2009/2010 dönem sonu mezun sayısı	1.185.938	399.478	263.416
2010/2011 dönem sonu mezun sayısı	1.226.473	392.064	314.448

Tablo11. İlk ve Ortaöğretimde Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayısı, Adana 2010-2012

	ADANA	ADANA	
	İlköğretim	Genel Ortaöğretim	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim
2010/2011 dönemi yeni kayıt	36560	19789	10829
2011/2012dönemi yeni kayıt	39381	19246	12670
2009/2010 dönem sonu mezun sayısı	35561	14325	5880
2010/2011 dönem sonu mezun sayısı	37659	14557	7123

2. ADANA İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI

İşgücü piyasasının genel bir resmini çıkartabilmek için işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranlarına cinsiyet eşitliği, eğitim durumu, sektörler arası dağılım gibi göstergeler ışığında bakmak gerekmektedir. Bu tür bir analiz için gerekli verilerin çoğu TÜİK Hane Halkı İşgücü Anketlerine dayanmaktadır. Ancak bu verilerin büyük bölümü Adana iline özel değildir; Adana, Mersin illerini kapsayan TR62 bölgesi bütününde mevcuttur. Dolayısıyla bu bölümde sunulacak analiz Adana ili özelinden ziyade, bölgesel özellikleri yansıtmakla birlikte mümkün olduğu ölçüde Adana iline ait verilerle de zenginleştirilmeye çalışacaktır.

TR62 bölgesine nüfus, istihdam, işsizlik ve işgücü dışı nüfus olarak bakıldığında, geniş yaş grubu (15-55+ yaş) toplam nüfusun 2.675.000 kişi olduğu, 1.241.000 kişilik nüfusun işgücü piyasasında çalışan veya işsiz olarak yer aldığını (%46,4), 1.285.000 kişinin ise işgücü içerisinde yer almadığını (%53,6) görmek mümkündür.

Tablo12.TR62 Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam ve İşsizlik Oranları (%), 2011.

	Nüfus Oranı	İşgücü Katılım Oranı	İstihdam Oranı	İşsizlik Oranı	İşgücü Dışı Nüfus
Okuma yazma bilmeyen	5,47%	4,68%	4,92%	2,68%	19,14%
Lise altı	66,58%	59,78%	60,68%	52,35%	62,33%
Lise ve dengi meslek okulu	18,98%	21,15%	19,98%	30,87%	14,79%
Yükseköğretim	8,96%	14,39%	14,42%	14,09%	3,74%
Toplam	100,00%	46,4%	36,67%	4,40%	53,6%

Kaynak: (TÜİK)

2.1İşgücüne Katılım

Türkiye geneline bakıldığında işgücü piyasasının en büyük sorunlarından bir tanesi çalışma yaşı nüfusunun, işgücüne katılım oranının düşük olmasıdır. Bu sorun her yıl Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ilerleme raporlarında da dile getirilmektedir. Özellikle de kadınların işgücüne katılma oranlarındaki düşüklük, her ne kadar son bir kaç yılda az miktarda artmış ve 2011'de %28,8'e ulaşmış olsa da hala Avrupa Birliği ortalamalarının çok altındadır.

Grafik 12.Eğitim Düzeyi ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılım Oranları, Adana, 2011.

İşgücüne katılım oranlarına bakıldığında yükseköğretimde kadın ve erkeklerin iş gücüne katılımının en yüksek olduğunu buna karşın işgücüne katılım oranlarının en az olduğu eğitim düzeyinin okuma yazma bilmeyen olduğu gözlenmektedir. Tabloya bakıldığında eğitim düzeyinin artışı ile işgücüne katılım oranlarının arttığı ve Türkiye'deki verilere benzer bir sonuç gösterdiği gözlenmektedir.

Geniş yaş grubuna (15-55+ yaş) göre sivil nüfusa bakıldığında TR62 bölgesi için sivil nüfusun %52'si işgücüne katılmaktadır. Bu oranla bölge 2011 yılı için %49,9 olan Türkiye ortalamasından 2 puan üstünde bir görünüm vermektedir.

Tablo13. Geniş Yaş Grubu ve Eğitim Durumuna Göre Sivil Nüfus ve İşgücü, Türkiye ve TR62, 2011.

	Geniş Yaş Grubuna Göre Toplam Sivil Nüfus	**Toplam İşgücü**	**İşgücüne Katılım Oranı**
Türkiye			
Okuma yazma bilmeyen	5.863	1.204	20,54
Lise altı	26.171	15.682	59,92
Lise ve dengi meslek okulu	9.286	5.365	57,78
Yükseköğretim	5.643	4.476	79,32
Toplam	**53.593**	**26.727**	**49,87**
TR62: Adana, Mersin			
Okuma yazma bilmeyen	311	65	20,8
Lise altı	1.632	831	50,9
Lise ve dengi meslek okulu	485	294	60,8
Yükseköğretim	247	200	80,6
Toplam	**2.675**	**1.390**	**51,96**

Kaynak: (TÜİK)

Bölgede işgücüne katılıma yaş açısından bakıldığında işgücüne katılımın 25-54 arası yaş gruplarında ağırlık kazandığı görülmektedir. Erkeklerde ve kadınlarda işgücüne katılımın oranının en yüksek olduğu yaş aralığı 25-34'tür. Bu yaş aralığındaki kadınların %41,4'ü, erkeklerin ise %93,3'ü işgücü içerisinde yer almaktadır.

Grafik 13. Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılım Oranı (%), TR62 bölgesi, 2011

Kaynak: (TÜİK)

2.2 <u>İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus</u>

2011 yılı verilerine göre Adana ilinin de içerisinde yer aldığı TR62 bölgesinde işgücü dışında kalan nüfus 1.285.000 kişidir. Bu toplam nüfusun %34'ünün işgücü piyasası dışında kalması demektir. Bölgede işgücü dışında kalan kadınların oranı % 49,5 ile işgücü dışında kalan erkeklerin (%18,5) iki katından daha fazladır. Adana ili özelinde ise işgücü piyasası dışında kalanlar, geniş yaş nüfusunun %34'ünü oluşturmaktadır. Çeşitli nedenlerden ötürü işgücü dışında kalan nüfusun % 27'si erkeklerden % 72'si ise kadınlardan oluşmaktadır.

TR62 bölgesinde 15-24 yaş aralığında bulunan 611.000 gençten 263.000'si işgücü içerisinde, 348.000'i ise işgücü dışında yer almaktadır. İşgücü dışındaki gençlerin ise sadece %55'i eğitim hayatlarına devam etmektedirler.

TR62 bölgesi işgücü anketinden elde edilen birçok gösterge eğitim düzeyi artışının nüfusun işgücüne katılım oranını arttırdığı gözlemini desteklemektedir. Bu durum erkekler ve kadınlar için yükseköğrenim seviyesinde hayli belirgindir. Yükseköğrenim diploması olan kadınların %29,29'u ve erkeklerin %12,75'i işgücü piyasası dışındadır.

Grafik 14. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TR62 bölgesi (%)

Kaynak: (TÜİK)

Yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyine göre işgücü dışında bulunma oranı ve nedeni değişmektedir. 2011 yılı itibariyle nedene ve yaşa göre işgücüne dahil olmayanlara bakıldığında TR62 bölgesinde ilk sırada gelen nedenin ev işleri ile meşgul olmak (%30,1) olduğu anlaşılmaktadır. İkinci sırada engelli, yaşlı veya hasta olmak (%17,90), üçüncü sırada ise ailevi ve kişisel nedenler (%12,3) gelmektedir. 20-54 yaş grubu açısından en büyük sebebin ev işleri olması, işgücüne katılmayanların büyük ölçüde kadınlardan oluştuğunu göstermektedir.

Yine 2011 yılı itibariyle nedene ve eğitime göre işgücüne dahil olmayanlara bakıldığında, TR62 bölgesinde ev işleri ile meşgul oldukları için işgücüne katılmayanların büyük çoğunluğunun (%81,2) lise altı eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, düşük düzeyde eğitime sahip olanların, düşük ücretli işlerde çalışabilecek olması ve çocuk bakım hizmetlerinin yetersiz ve/veya yüksek ücretli olması nedeniyle kadınların birçoğunun çalışmak yerine ev işleri, çocuk ve yaşlı bakımıyla ilgilenmeyi tercih ettiğini söylemek mümkündür.

2.3 İstihdam

2011 itibariyle Adana ilinin de içinde yer aldığı TR62 bölgesinin istihdam oranı 55,78'dir. Bölgede yaşayan erkeklerin 64,3'i, kadınların ise sadece 27,8'i çalışmaktadır. Bu bölge için yaş gruplarına göre istihdam işgücüne katılım oranlarıyla benzer bir özellik göstermektedir. İstihdamın en yüksek olduğu yaş grubu hem erkekler, hem de kadınlar için 25-34 yaş grubudur.. Bunu iki grup için de 35-54 yaş grubu izlemektedir.

TR62 bölgesinde 2008-2011 yıllarındaki en yüksek istihdam oranı %56,75 ile 2010 yılı itibariyle gerçekleşmiştir.

Tablo14.Yıllar İtibariyle İstihdam Oranları.

	TR62	Türkiye	AB-27
2008	52,28	41,7	**70,4**
2009	55,25	41,2	**69,1**
2010	56,75	43,0	**68,6**
2011	**55,78**	**45,0**	**68,6**

Kaynak: OKA (2011) TR62 Bölgesi İnsan Kaynakları Analizi.

2011 yılı itibariyle, TR62 bölgesindeki istihdamın %19,5'ini okuma-yazma bilmeyenler, %46,1'ini lise altı eğitimliler, %51,3'ünü lise ve dengi okul mezunları oluşturmaktadır. Okuma yazma bilmeyen işgücünün tarımda, yükseköğrenim mezunu işgücünün ise hizmet sektöründe yoğunlaştığını söylemek mümkündür.

Grafik 15. Cinsiyet ve Yaşa Göre İstihdam Oranı (%), TR62 Bölgesi, 2011.

Kaynak: (TÜİK)

2011 yılı için TR62 bölgesinin eğitim durumuna göre istihdam oranına bakıldığında eğitimle istihdam arasında doğrusal bir ilişki olduğu görünmektedir. Tablo 15'te de görülebileceği gibi, TR62 bölgesinde mezun olunan okula göre eğitim seviyesi arttıkça, istihdam edilme oranı da artmaktadır. Toplam işgücü içerisinde okuma-yazma bilmeyenlerin istihdam oranı %19,5 iken, lise altında istihdam oranı %46,1'e, lise ve dengi meslek okulu mezunlarında %51,3'e ve son olarak da yükseköğretim mezunlarında %72,2'ye yükselmektedir. Kadınlarda yüksek eğitimlilerin istihdam oranı (%58,7) okur-yazar olmayan kadınların istihdam oranından (%14,7) dört kat fazladır.

Tablo15. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı (%), TR62 Bölgesi, 2011

	EĞİTİM DURUMU		
Cinsiyet	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim
Erkek	64,6	70,8	81,2
Kadın	27,4	25,6	58,7
TOPLAM	46,1	51,3	72,2

Kaynak: (TÜİK)

İstihdamın iktisadi faaliyet koluna, yani sektörlere, göre dağılımına bakıldığında TR62 bölgesindeki istihdamın, %50,2'sini hizmetler sektörü oluşturmakta, bunu %30,2'lik istihdam yaratma oranıyla tarım sektörü ve %19,5'le sanayi sektörü izlemektedir. Yıllar itibariyle bakıldığında tüm sektörlerde de istihdamın artmakta olduğu açıkça görünmektedir.

Grafik 16. Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Koluna Göre İstihdam Oranı (%), Türkiye ve TR62 Bölgesi.

Kaynak: (TÜİK)

İşteki durum değişkeni açısından bakıldığında ücretli veya yevmiyeli çalışanların hizmet sektöründe, ücretsiz aile işçisi olarak çalışanların tarım sektöründe yer almaktadır. Buna karşılık işveren veya kendi hesabına çalışanların %43,4'ütarım sektöründe ve %42,4'ü hizmet sektöründe iken %14,1'isanayi sektöründe yer almaktadır. Ayrıca işteki durum açısından ücretli veya yevmiyeli çalışma, diğer çalışma türlerinin toplamının neredeyse iki katı daha yaygındır.

Grafik 17. İşteki Duruma ve İktisadi Faaliyet Koluna Göre İstihdam Edilenler (bin), TR62 Bölgesi, 2011

Kaynak: (TÜİK)

Grafik17'de de görüleceği üzere tarım sektörüne ücretsiz aile işçiliği hakim durumda iken tarım dışında ücretli-yevmiyeli çalışanlar hakim durumdadır.

Son yıllarda çözülmeye başlayan tarım sektöründen koparak kente göç eden nüfus, kentin beklediği niteliklere sahip olmadığı için işgücünün dışında kalmakta, bu da kentsel alanda işsizliğe neden olmaktadır.

Grafik 18. İstihdam Edilenlerin İşteki Durumunun Yüzde Dağılımı, TR62 bölgesi

Kaynak: (TÜİK)

Meslek gruplarına göre çalışan sayılarına bakıldığında en fazla çalışanın 27.268 kişi (%24) ile Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde olduğu, 21.959 kişi (%19) ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar Meslek grubu ve 14.575 kişi (%13) ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanların bu meslek grubunu takip ettiği görülmektedir.

Grafik 19. Meslek Grubuna Göre İstihdam (%), TR62 bölgesi ve Türkiye

Kaynak: (TÜİK)

Çalışanların mesleklere göre dağılımına bakıldığında en fazla çalışan sayısının 12.157 kişi ile Beden İşçisi(Genel) olduğu onu takiben 5.335 kişi ile temizlik görevlisi, 3.218 kişi ile Şoför-Yük Taşıma mesleği olduğu görülmektedir. Bu durum çalışanlar içerisinde vasıfsız işgücünün çoğunlukta olduğunu da göstermesi bakımından önemlidir. Çalışanların cinsiyetlerine göre bakıldığında ise erkek çalışanların en fazla çalışılan meslekler sıralamasında aynı yerde olduğu ancak kadınlarda ise bunun değişkenlik gösterdiği görülmüştür. En fazla kadın çalışanların Temizlik Görevlisi mesleğinde, Bankacılık Meslek Elemanı ve Beden İşçisi (Genel) mesleğinde çalıştıkları grafikte okunmaktadır.

Grafik 20. Adana'da 10+ İstihdamlı İşyerlerinde En Çok Çalışılan 10 Meslek.

Kaynak: Adana İPA 2012

TR62 bölgesinde tarım dahil istihdamın işyeri büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında ise Türkiye genelindeki durumu yansıtan bir şekilde istihdamın çok büyük oranda (%64,35) 50+ kişi çalıştıran işyerlerinde yoğunlaştığını, bunu %33,06'lık bir oranla 10-49 kişi çalıştıran işyerlerinin izlediği görülmektedir. İşyeri büyüklüğüne göre istihdamın en az olduğu işyerleri ise 0-9 kişi çalıştıran işyerleridir.

Grafik 21. İşyeri Büyüklüğüne Göre İstihdam (tarım dahil), TR62 Bölgesi, 2011.

Kaynak: (TÜİK)

2.4 Kayıt Dışı İstihdam

Kayıt dışı istihdam hem TR62 bölgesinde hem de Türkiye genelinde en önemli işgücü piyasası sorunlarından biridir. Türkiye genelinde yıllar içerisinde kayıt dışı istihdamdaki düşüşe rağmen istenilen seviyenin çok üzerinde seyretmeye devam etmektedir. TR62 bölgesinde ise kayıt dışı istihdamın toplam istihdamdaki payının %50'den fazla olduğu görülmektedir. TR62 bölgesinde istihdamın %53'ü kayıt dışındadır.

İktisadi faaliyet koluna göre kayıtlılık durumuna bakıldığında hem Türkiye, hem de bölgede kayıt dışı istihdam oranının en fazla olduğu sektörün tarım olduğu görünmektedir. Türkiye geneline kıyasla bölgede tarımın istihdamdaki payı daha yüksektir. Ayrıca TR62 bölgesinde bu sektörde çalışanların %84'ü kayıt dışı çalışmaktadır. Bölgede tarımdan sonra kayıt dışı istihdamın en fazla olduğu sektörler sırasıyla hizmetler ve sanayi sektörüdür.

Grafik 22. İktisadi Faaliyet ve Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam Oranı, Türkiye ve TR62, (2011)

Kaynak: (TÜİK)

Eğitim seviyesine göre istihdamda kayıtlılık durumuna bakıldığında Türkiye genelinde olduğu gibi toplam okuma yazma bilmeyenlerin %91,8'i kayıt dışı çalışmaktadır. Bunu sırasıyla lise altı eğitimliler (%65,6), lise ve dengi meslek okulları mezunları (%35,5) yükseköğretim mezunları (%13,4) izlemektedir. Yani eğitim seviyesi yükseldikçe kayıt dışı çalışma da azalmaktadır.

Grafik 23. Eğitim Seviyesine Göre İstihdamda Kayıtlılık Durumu, Türkiye ve TR62, (2011)

Kaynak: (TÜİK)

TR62 bölgesinde 2011 yılı itibariyle işteki duruma göre kayıt dışılık oranlarına bakıldığında en yüksek kayıt dışı istihdamın %93,3 ile ücretsiz aile işçisinde %40 ile ücretli veya yevmiyeli çalışanlarda olduğu görünmektedir. Toplam kayıt dışı istihdam oranının TR62 bölgesinde %50,6 olduğu görülmektedir. Ayrıca kayıt dışı istihdamın bütün durumlarda kadınlarda daha fazla olduğu da görülmektedir.

Grafik 24.İşteki Duruma Göre Kayıt Dışı İstihdam Oranı (%), TR62, 2011.

Kaynak: (TÜİK)

2011 verileri ışığında TR62 bölgesinde yaş ve kayıtlılık ilişkisine bakıldığında, Türkiye genelinin üstünde bir kayıt dışı istihdam gözlenmektedir. En yüksek kayıt dışı istihdamın Türkiye genelinde olduğu gibi 15-19 yaş grubu (%85,7) olduğu, bunu 55 ve üstü yaş grubunun (%80,2) izlediği görülmektedir. Diğer yaş aralıklarında kayıtsız çalışma oranları 20-24 yaş aralığında %59,5, 35-54 yaş aralığında %47,4, 25-34 yaş aralığında %43,3 olarak görülmektedir.

Grafik 25. Yaş ve Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam, Türkiye ve TR62 Bölgesi, (2011)

Kaynak: (TÜİK)

2.5 <u>İşsizlik</u>

2011 istatistiklerine göre TR62 bölgesinde işsizlik oranı %10,71'dir. 2008-2011 rakamlarına göre TR62 bölgesi illeri işsizlik oranları bakımından hem Türkiye, hem de AB-27 ortalamasının üstünde bulunmaktadır. 2009 yılına bakılacak olursa %21,99 işsizlik oranıyla Türkiye'nin en yüksek işsizlik oranına sahip bölgeyken yapılan yatırımlarla 2010 da %16,72 ye 2011 'de %10,71 düşürülerek Türkiye ortalamasına yaklaşmıştır.

Grafik 26.Yıllar İtibariyle İşsizlik Oranları Türkiye, TR 62, AB-27

Kaynak: TÜİK

En genel hatlarıyla ekonomik gelişmeler, yatırımlar, nüfus artış hızı, göç ve eğitim işsizliği doğrudan etkileyen unsurlar arasında sayılabilir. Bölgede ve Türkiye'de işgücünü belirleyen en önemli faktörlerinden biri tarımdır ve işsizliğin tarım dışında daha yüksek olduğu görülmektedir: 2011 yılında TR62 bölgesindeki toplam işsizlik %10,71 iken, tarım dışı işsizlik (kayıtsız) %39,5'tir. Bu bağlamda işsizliğin tarım yoğun kırsal alanlara kıyasla, kentsel alanlarda daha yaygın olduğu söylenebilir. Bir yandan kırdan kente göç sonucunda kentlerde çoğalan düşük eğitimli işgücü arzı, kentlerdeki işletmelerin taleplerini karşılayamamakta; bir yandan da işgücü piyasası bu işgücü için yeterli iş olanakları yaratamamaktadır (TUİK, 2011.)

2011 yılı verileri ışığında TR62 bölgesinde geniş yaş grubuna göre kayıtlı işsizlere bakıldığında, işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubu kadınlar (%28,9) ve erkekler (%18,8) için 20-24 yaş grubudur. Bu yaş grubu için toplam işsizlik oranı ise %22,4'dür. Kadın (%16,7) ve erkek (%13,3) işsizliği açısından ikinci sırada bir oranla 25-34 yaş grubu almaktadır. İşsizlik oranının en düşük olduğu yaş aralığı kadınlarda %1 ile 55+ yaş grubu iken erkeklerde %6,6 ile 35-44 yaş aralığı gelmektedir.

Grafik 27.Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TR62 Bölgesi, 2011.

Kaynak: (TÜİK)

İşsizlik oranlarına eğitimle olan ilişkisi çerçevesinde bakıldığında TR62 bölgesinde 2011 yılı itibariyle en yüksek işsizliğin (%15,6) lise ve dengi meslek okulları mezunları tarafından görülmektedir. Lise ve dengi meslek okul mezunu kadınların işsizlik oranının yüksek olması toplam lise ve dengi meslek okul öğretim mezunlarının işsizlik oranının göreceli olarak yükselmesine neden olmaktadır. Bu gruptaki erkekler arasında işsizlik oranı %11,3 olmasına rağmen, aynı gruptaki kadınlar arasında bu oran %28,3'tür. İşsizlik oranlarında ikinci sırada yüksek öğretim okullarından mezun olanlar (%10,4) gelmektedir. İşgücüne katılım ve istihdam oranının okuma yazman bilmeyen ve lise altı mezunlarında düşük çıkmasının nedeni çalışan kesimin nitelik gerektirmeyen işlerde çalışmalarıdır. Lise ve dengi meslek okullarında işsizlik oranının yüksek çıkmasındaki bir başka neden ise mezun sayısının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Grafik 28.Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TR62 Bölgesi, 2011.

Kaynak: (TÜİK)

Bekleme sürelerine göre işsizliğe bakıldığında, Türkiye geneline paralel olarak, TR62 bölgesindeki durum gözlenmektedir. Uzun süreli işsizlik cinsiyet bazında incelendiğinde, kadınların %47'si bir yıl ve daha çok süredir iş aramayı sürdürürken, iş arayan erkeklerin ise %52'si bu pozisyondadır.

Kadınlarda uzun süreli işsizlik erkeklerden düşüktür. İş bulmuş başlamak için bekleyen kadın ve erkeklerin sayısı ise 1000'er kişi olarak grafikte gözükmektedir.

Grafik 29.Bekleme Sürelerine Göre İşsizler (bin), TR62 bölgesi, 2011.

Kaynak: (TÜİK)

2011 yılı itibariyle yaş gruplarına göre işsizlik ödeneği başvurularına bakıldığında, Adana ilinde yapılan toplam 7.169 başvurunun Türkiye genelinde yapılan başvuruların %3,01'i olduğu söylenebilir. İl özelinde en çok başvurunun İmalat sektöründe yer aldığı görülürken hemen ardından Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı mesleği geldiğini görmekteyiz. En düşük başvuru sayısı ise Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik mesleğinde yer almaktadır.

Tablo16. Meslek Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları, Türkiye ve Adana, 2011.

İKTİSADİ FAALİYET KOLLARI (NACE)	Kişi Sayısı
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	109
Madencilik ve taş ocakçılığı	144
İmalat	1682
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	53
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	33
İnşaat	843
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	1474
Ulaştırma ve depolama	559
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	269
Bilgi ve iletişim	83
Finans ve sigorta faaliyetleri	143
Gayrimenkul faaliyetleri	7
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	477
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	545
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik	1
Eğitim	190
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	239
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	56
Diğer hizmet faaliyetleri	256
Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri; hanehalkları tarafından kendi kullanımlarına yönelik olarak ayrım yapılmamış mal ve hizmet üretim faaliyetleri	2
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	4
TOPLAM	**7169**

Kaynak: İŞKUR

Adana ili özelinde işsizlik ödeneği başvuruları sayılarına öğrenim durumuna göre bakıldığında, en fazla başvurunun lise altı okul mezunu seviyesinde eğitimli işsizler tarafından yapıldığı görülmektedir. Bunu lise veya dengi meslek okulu mezunu işsizler takip etmektedir. En az başvuruyu ise okur-yazar olan işsizler takip etmektedir. İşsizlik ödemesi devam eden toplam 4.269 kişinin 1.961'i ilköğretim, 1.509'u Ortaöğretim (Lise ve Dengi) mezunudur. Bu sayı toplam işsizlik ödeneği alanların %81,2'sini oluşturmaktadır. Yine işsizlik ödeneği biten ve işsizlik ödeneği kesilen sayılarında da büyük oranda ilköğretim ve ortaöğretim (Lise ve Dengi) okul mezunlarının ağırlığı görülmektedir.

Tablo17. Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları (2012)

	İÖ Ödemesi Biten Sayısı	İÖ Ödemesi Devam Eden Sayısı	İÖ Ödemesi Kesilen Sayısı
Okur Yazar Olmayan	27	47	17
Okur Yazar	25	53	26
İlköğretim	831	1961	1762
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	745	1509	1067
Önlisans	181	289	188
Lisans	222	398	273
Yüksek Lisans	9	12	9
Doktora	0	0	0
TOPLAM	2040	4269	3342

Kaynak:İŞKUR

2.6 İşgücü Piyasasında Kadınlar

Türkiye genelinde kadınların işgücü piyasasındaki yeri endişe verici seviyelerdedir. Bu durum Avrupa Birliği Komisyonu tarafından hazırlanmakta olan ilerleme raporlarında da her sene tekrar edilmektedir. Yıllar içerisinde Türkiye genelinde kadınların işgücüne katılım oranında az da olsa bir artış görülmüş, bu oran 2011 yılında %28,8'e yükselmiştir. Kentsel alanlarda kadın işgücüne katılım oranları kırsal alanlara göre daha düşüktür. Ancak kadınların işgücüne katılım oranlarının kırsal alanlarda daha yüksek görünmesinin sebebi buradaki kadınların ücretsiz aile işçisi olarak çoğunlukla tarım sektöründe çalışıyor olmalarıdır. Türkiye genelinde kadınlara ait istihdam oranı 2011 yılı için %25,6'dır. Yani Türkiye'de yaklaşık olarak her dört kadından üçü işgücü piyasası içerisinde yer almamakta, her dört kadından sadece biri çalışmaktadır. Bu oranlar Türkiye'ye ait işgücüne katılım ve istihdam oranlarının da bir bütün olarak düşmesine sebep olmaktadır. Kadınlar arasında işsizlik oranı 2011 yılı için erkeklerin çok üzerinde ve % 11,3 seviyesindedir.

TR62 bölgesi özelinde bakıldığında ise kadınların işgücüne katılım oranı %31,4 istihdam oranı ise %27,1'dir. Bölgede tarım istihdamının ağırlıklı yeri düşünüldüğünde, bu oranların Türkiye genelinden yüksek olması şaşırtıcı değildir. Bölgedeki kadınların %62'si tarım, %28'i hizmet, %9'ise de sanayi sektöründe çalışmaktadır (inşaat sektörü hizmetin içinde gösterilmiştir).

Tablo18. TR62 Bölgesinde Geniş Yaş Grubuna Göre Kadınlara Ait İşgücü Piyasası Göstergeleri (15+ yaş), 2011.

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Geniş yaş grubuna göre nüfus(*1000)	167	139	304	491	263	1364
Geniş yaş grubuna göre işgücü(*1000)	37	53	126	179	33	428
İşgücüne katılım (%)	22,4	38	41,4	36,4	12,4	31,4
İstihdam (%)	18,7	27	34,6	33,2	12,3	27,1
İşsizlik (%)	16,7	28,9	16,5	8,9	1	13,7

Kaynak: (TUIK)

TR62 bölgesinde kadınların işgücüne dahil olmama nedenlerine bakıldığında %40,1 oranıyla ilk sırayı ev işleriyle meşgul olma alırken bunu sırasıyla özürlü yaşlı veya hasta bakımı, ailevi ve kişisel nedenler, öğrenci (eğitim-öğretim) izlemektedir. Ayrıca kadınların %9,5'i iş aramadığı halde çalışmaya hazır durumdadır. Buna karşılık iş bulma ümidi olmayan kadınların oranı sadece %3,7'dir.

Grafik 30.TR62 Bölgesinde Kadınların İşgücü Piyasasına Dahil Olmama Nedenleri (15+ yaş), 2011.

Kaynak:TÜİK

TR62 bölgesinde kadınların kayıt dışı çalışma oranı (%84,2) ile erkeklerin kayıt dışı çalışma oranının (%39,5) neredeyse iki katından fazladır. Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranına göre cinsiyetler kıyaslandığında aradaki makasın daralmakta olduğu görünmektedir. Bu sektörlerde kadınların %47,5'i, erkeklerin ise %37,6'sı kayıt dışı çalışmaktadır.

Grafik 31.Tarım ve Tarım Dışı Sektörlerde Cinsiyete Göre Kayıt Dışı İstihdam Oranı (%), TR62, 2011.

Kaynak: TÜİK

2011 yılı verileri ışığında, TR62 bölgesinde geniş yaş grubuna göre kayıtlı işsizlere bakıldığında, kadınlar arasında işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun %28,9'luk bir oranla 20-24 yaş grubu olduğu, bunu %16,7 ile 15-19 yaş grubunun izlediği görülmektedir.

Tablo19.Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TR62 Bölgesi, 2011.

Cinsiyet	15-19	20-24	25-34	35-54	55+
Erkek	13,3	18,8	10	6,6	7
Kadın	16,7	28,9	16,5	8,9	1
Toplam	**14,4**	**22,4**	**12,1**	**7,3**	**5,3**

Kaynak: TÜİK

2012 yılı Adana İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre Adana ili özelinde tarım-dışı ekonomik faaliyet alanlarına bakıldığında, kadınlar arasında en fazla icra edilen mesleğin genel anlamıyla Temizlik Görevlisi %16,72, ardından Bankacılık Meslek Elemanı %14,75 olduğu görülmektedir.

Grafik 32.Kadınların En Fazla İcra Ettiği Meslekler, Adana, 2012.

Kaynak: Adana İPA 2012

2.7 İşgücü Piyasasında Gençler

Dünyanın hemen her ülkesinde olduğu gibi Türkiye de de işgücü piyasasındaki endişe verici bir durum; gençlerin istihdamı ve genç işsizliği sorunudur. Kadınların iş piyasasındaki yeri konusunda olduğu gibi, Avrupa Birliği İlerleme Raporlarında bu durumun da her sene altı çizilmektedir.

2011 yılı verileri ışığında TR62 bölgesindeki gençlerin (15-24 yaş grubu) işgücü piyasasındaki yerine bakıldığında, gençlerin işgücüne katılım oranının %43,1; istihdam oranının ise %34,9 olduğu görülebilir. Bölgedeki işsizlerin %26'sını gençler oluşturmaktadır; gençler arasındaki işsizlik oranı ise %18,9'dur.

Tablo20. Eğitim Durumuna ve Yıllara Göre İşgücüne Katılma Oranı (%), 15-24 Yaş Grubu, TR62 Bölgesi, 2011.

	Okuma yazma bilmeyen	**Lise altı**	**Lise ve dengi meslek okulu**	**Yükseköğretim**	Toplam **(15-24)**
15-24 Yaş Nüfus(bin)	24	405	148	33	**611**
15-24 Yaş İşgücü(bin)	7	163	68	25	**263**
İşgücüne Katılım %	27,9	40,3	46,1	73,9	43,1
İstihdam Oranı %	24,8	34,7	34,1	49,1	34,9
İşsizlik Oranı %	11,3	14	26,1	33,7	18,9

Kaynak:TÜİK

İşgücüne dâhil olmama nedenlerine 15-24 yaş arası grup özelinde bakıldığında, erkeklerin %70,5'inin eğitim-öğrenim nedeni ile, kadınların ise %45,4'ünün eğitim-öğrenim ikinci olarak da %25,5 oranında ev işleri ile meşguliyet nedeniyle işgücüne dahil olmadıkları görülmektedir. 15-24 yaş arası grupta eğitim-öğrenim nedeniyle işgücüne dahil olmama oranı %70,5'dir.

Grafik 33.Cinsiyete Göre 15-24 Yaş Arası İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri

Kaynak:TÜİK

Geniş yaş grubuna göre kayıtlı işsizlere bakıldığında, işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun hem kadınlar, hem de erkekler için 20-24 yaş grubu olduğu görülmektedir. Bunda henüz öğrenciliğine devam edenlerin yanı sıra tecrübesizlikten kaynaklı iş bulma problemi yaşayan gençlerin etkisi büyüktür.

Grafik 34.Geniş Yaş Grubuna ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı (%), TR62 Bölgesi, 2011.

Kaynak:TÜİK

2.8 İşkur'da Kayıtlı İşgücü Göstergeleri

Bu bölümde Türkiye İş Kurumu 2011 İstatistik Yıllığı verileri ile 2012 yılına ilişkin Adana Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü verileri ışığında Adana ilinde kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsiz verileri, açık iş sayıları, kuruma yapılan başvurular, işlere yapılan yerleştirmeler ve işgücü yetiştirme kursları özetlenecektir. Kuruma yapılan başvurularla işe yerleştirmelerin yaş, eğitim seviyesi ve kadın-erkek oranları açısından değerlendirilmesi, ilerleyen yılları için gerçekleştirilecek eşleştirmelerin daha etkin bir şekilde yapılabilmesi için önemli bir veri kaynağıdır.

2012 yılı sonu itibariyle Adana Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde kayıtlı işgücü istatistiklerine bakıldığında, Adana'da kuruma kayıtlı 106.664 iş arayan mevcut olduğu görülmektedir. İş arayanların %36'sını kadınlar oluştururken, %64'ünü ise erkekler oluşturmaktadır. İş arayanlardan %4,6'sı engellilerden, yarıdan fazlası ise (%65,5) 34 yaşından küçüklerden oluşmaktadır. Kuruma kayıtlı olarak iş arayanlardan %21,8'i yükseköğrenim mezunu olup en fazla kaydın olduğu öğrenim seviyesi ise %41,9 ile ilköğretim mezunlarıdır.

Adana ili genelinde işsizlere bakıldığında toplam 71.137 kayıtlı işsizin olduğu görülmektedir. Kuruma kayıtlı işsizlerin yaş aralıklarına bakıldığında en fazla işsizin 25-29 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla 20-24 ve 30-34 yaş aralığı takip etmektedir. Bu yaş aralığındaki kayıtlı işsizlerin toplam işsizler arasındaki oranı %61,2'dir. Bu durum genç işsizlerin Adana'daki durumunu net bir şekilde ortaya koymaktadır

.

Grafik 35.Geniş Yaş Grubunda Kuruma Kayıtlı İşsizler, Adana- 2012.

Kaynak: İŞKUR

2011 ve 2012 yılına ait mevcut istatistikler incelendiğinde, Adana'da 2011 yılında Kuruma yapılan 42.025 başvurunun 10.778'i çalışma hayatına giriş yapabilmiştir. Sosyal duruma göre inceleme yapıldığında ise özürlü vatandaşlarımızın 1.378 kişilik başvurusuna karşılık 864 kişi iş imkânı bulmuştur. 2012 yılının verilerine göre ise, Adana'da Kuruma yapılan 69.324 başvuruya karşılık 13.586 kişi çalışma hayatına giriş yapmıştır. İl genelinde toplam 945 özürlü ve 4 eski hükümlü iş arayan 2012 yılında çalışma hayatına dahil olmuştur.

Türkiye geneli 2011 yılı istatistiklerine bakıldığında ise Kurum hizmetlerinden yararlanmak için yapılan 1.398.355 başvuruya karşılık 363.672 kişi istihdam edilmiştir. Türkiye genelinde özürlü vatandaşlara yönelik işe yerleştirme ve başvuru istatistiklerine bakıldığında ise 2011 yılında alınan 35.151 iş başvurusuna karşılık 38.349 kişi işe yerleştirilmiştir. İşe yerleştirme sayısının başvuru sayısından fazla olma nedenleri arasında, önceki yıllardan devir eden tesciller ile yine Kuruma önceki yıllarda kayıt yaptıran özürlülerin işe yerleştirilmeleri gösterilebilir.

Tablo21. Başvuru ve İşe Yerleştirme İstatistikleri, Adana, 2011-2012.

	İşe Yerleştirmeler					
	2011			**2012**		
Sosyal Durum	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
Normal	7169	2754	9923	9140	3.497	12.637
Özürlü	775	89	864	852	93	945
Eski Hükümlü	1	-	1	4	0	4
Genel Toplam	7945	2843	10.778	9996	3.590	13.586
	Başvuru					
Normal	26.500	14.503	41.403	15.906	12.489	66.321
Özürlü	789	589	1378	2064	722	2.786
Eski Hükümlü	44	0	44	215	2	217
Genel Toplam	27.333	15.092	42.425	46.100	23.224	69.324

Kaynak: İŞKUR

Adana ili 2012 verilerine bakıldığında ana sektörlere göre işyeri ziyaretlerinde 11.887 ile hizmetler sektörünün ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bu sektörü 5.515 ziyaret ile sanayi sektörü ve çok düşük bir yüzde oran ile tarım sektörü takip etmektedir.

Tablo22.Ana Sektörlere Göre ziyaret edilen işyeri sayıları 2012 Adana

	Hizmet	Sanayi	Tarım	TOPLAM
Ziyaret Sayısı	11887	5515	219	17621
Oran	67.5%	31,3%	1,20%	100%

Kaynak: İŞKUR

2011 yılı verileri 2012 verilerine oranla işgücü faaliyetlerini daha detaylı incelemeye olanak tanıdığı için bu verileri de incelemekte yarar görülmektedir. 2011 verilerine göre Türkiye genelinde tarım ve tarım dışı ve kamu ve özel işyerleri açısından toplam 660.623 açık iş olduğu belirtilmiştir. Adana iline bakıldığında bu sayının 18.477 olduğu görülmektedir. Yani 2011 yılı itibariyle Adana ilindeki açık iş oranı Türkiye genelinin %2,8'i civarındadır. Adana ili özelindeki açık işlerin %98,2'si tarım dışı, %1,8'si tarım sektörlerinde bulunmaktadır. Açık işlerin ağırlıklı

olarak tarım dışı sektörde yer alıyor olması, tarım sektöründe çalışanların çoğunlukla ücretsiz aile işçisi olması ve tarım işyerlerinin İŞKUR aracılığını tercih etmemeleriyle açıklanabilir. Kamu sektörü-özel sektör açısından bakıldığında ise Adana ilinde toplam açık işlerin %94,2'sinin özel sektörde, %5,8'inin de kamu sektörüne olduğu görülmektedir.

Tablo23.Tarım ve Tarım Dışı Açık İşler, Türkiye Geneli ve Adana İli, 2011.

Tarım ve Tarım Dışı Açık İşler (2011)							
	Tarım Dışı			Tarım İçi			Genel Toplam
	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	
Türkiye	651.353	58.542	592.811	9.270	6.094	3.176	**660.623**
Adana	18.161	873	17.288	316	185	131	**18.477**

Kaynak: İŞKUR

Adana ilinde 2011 yılı itibariyle toplam işe başvuru sayısının 42.425 olduğu görülmektedir. Bu, Türkiye genelinde yapılan başvuruların %3'ünü oluşturmaktadır. Yaş açısından bakıldığında, başvuruların en çok 20-24 yaş grubu tarafından yapıldığı görülmektedir. Bunu 25-29 yaş grubu ile 30-34 yaş grubu izlemektedir. Türkiye genelinde ve Adana ilinde 15-19 yaş grubu hariç yaş arttıkça iş başvurularının azaldığı görülmektedir. 15-19 yaş grubu tüm başvuruların %9,2'si ile en fazla başvuru yapan yaş grubu sıralamasında 5.sırada gelmektedir.

Adana ili için 2012 yılı istatistiklerine bakıldığında ise toplam başvuru sayısının 69.324'e ulaştığı ve bir önceki yıla göre ciddi bir artış olduğu görülmektedir. Adana'da başvurular içerisinde kadınların başvurularının oranının 2011 yılında Türkiye ortalamasının önemli ölçüde üzerinde olmasıyla beraber 2012 yılında bu oranda %2'lik bir azalma olduğu görülmektedir.

Eğitim durumuna göre yapılan başvuru sayılarına bakıldığında Adana ili için en fazla başvurunun %45,6 lık bir oranla Türkiye genelinde olduğu gibi ilköğretim mezunları tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır. Başvuru sayıları bakımından ilköğretim mezunlarını %32,9 ile ortaöğretim mezunları takip etmektedir. Adana için 2012 yılı istatistikleri ise önceki yıldan biraz daha farklı bir görüntüye sahiptir. Okuma-Yazma bilmeyen grubun toplam başvurular içerisindeki payı 2011 yılında % 16,6 iken bu rakam 2012'de %1,5'e düşmektedir. 2012 yılındaki toplam başvuru sayısındaki artışın temel kaynaklarından biri ise ön lisans ve lisans mezunlarının başvuru sayılarında ciddi oranda artmasıdır. Kadın başvurularında ise en fazla artışın ilköğretim ve ortaöğretim mezunları arasında olduğu gözlenmektedir.

Bu başvuru sayıları ışığında Adana ilinde 2011 yılı itibariyle yapılan işe yerleştirmelerde toplam 10.778 kişinin bir işe yerleştirildiği anlaşılmaktadır. Yani başvuru yapanlar arasından 31.647 kişi işe yerleştirilememiştir. Toplam yerleştirmenin %97,6'sı tarım dışı, %2,4'ü ise tarım sektörlerinde gerçekleşmiştir. İşe yerleşenlerin %73,7'u erkek, %26,3'i kadındır.

Tablo24. Tarım ve Tarım Dışı İşe Yerleştirilenler, Türkiye ve Adana ili, 2011-2012

Tarım ve Tarım Dışı İşe Yerleştirenler (2011)									
	Tarım Dışı			Tarım İçi			Genel Toplam		
	E	K	Toplam	E	K	Toplam	E	K	Toplam
Türkiye	255.912	99.855	355.767	6.052	1.853	7.905	261.964	101.708	**363.672**
Adana	7.723	2.801	10.524	222	42	264	7.945	2.843	**10.788**

Kaynak: TÜİK

2011 yılı itibariyle Adana ilinde yaş gruplarına göre işe yerleştirmelere bakıldığında, işe yerleşenlerin en büyük çoğunluğunun toplam %29'luk bir oranla 25-29 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Bunu %24'lük oranla 20-24 yaş grubu ve % 19,2'lik bir oranla 30-34 yaş grubu izlemektedir. 2012 yılı istatistiklerine göre ise bu yaş grubu sıralamasının değişmediği ancak oranlarında artışların olduğu görülmektedir. Ayrıca 2011 Türkiye geneli istatistikleriyle aynı dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo25. Yaş Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler, Türkiye ve Adana İli, 2011-2012

Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre İşe Yerleştirmeler							
		Kişi			**Yüzde (%)**		
		Türkiye (2011)	**Adana (2011)**	**Adana (2012)**	**Türkiye (2011)**	**Adana (2011)**	**Adana (2012)**
15 – 19	**Erkek**	14.548	274	496	4,0	2,5	5,0
	Kadın	8.275	157	254	2,3	1.5	7,1
20 -24	**Erkek**	62.576	1719	2.244	17,2	15,9	22,4
	Kadın	26.543	877	860	7,3	8,1	24,0
25 -29	**Erkek**	64.140	2420	2.614	17,6	22,4	26,2
	Kadın	20.786	708	781	5,7	6,6	21,8
30 – 34	**Erkek**	47.250	1603	1964	13,0	14,9	19,6
	Kadın	17.341	466	648	4,8	4,3	18,1
35-39	**Erkek**	30.922	954	1234	8,5	8,8	12,3
	Kadın	13.525	332	505	3,7	3,1	14,1
40 – 44	**Erkek**	20.240	547	788	5,6	5,1	7,9
	Kadın	8.531	181	303	2,3	1,7	8,4
45-49	**Erkek**	14.099	304	444	3,9	2,8	4,4
	Kadın	4.634	79	170	1,3	0,7	4,7
50-54	**Erkek**	5.027	83	160	1,4	0,8	1,6
	Kadın	1.502	34	57	0,4	0,3	1,6
55-59	**Erkek**	2.308	32	40	0,6	0,3	0,4
	Kadın	447	8	11	0,1	0,1	0,3
60-64	**Erkek**	666	7	11	0,2	0,1	0,1
	Kadın	105	1	1	0,0	0,0	0,0
65+	**Erkek**	188	2	1	0,1	0,0	0,0
	Kadın	19	0	0	0,0	-	0,0
Toplam	**Erkek**	261.964	7.945	9.996	72,0	76,4	73,5
	Kadın	101.708	2.843	3.590	28,0	23,6	26,5
	Toplam	**363.672**	**10.788**	**13.586**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında eğitim durumuna göre işe yerleştirmelere bakıldığındaysa toplam yerleştirmelerin %35,9'unun erkek ilköğretim mezunları ve %11,1'inin kadın ortaöğretim mezunlarıyla yapılmış olduğu görülmektedir. 2012 yılı mevcut istatistiklerine göre bakıldığında ise bu eğilimin erkeklerde %40,5 ile ilköğretimde devam ettiği, kadınlarda %11,9 ile ilköğretime kaydığı açıkça görülmektedir.

Tablo26. Eğitim durumu ve Cinsiyete Göre İşe Yerleştirmeler, Türkiye ve Adana İli, 2011-2012

Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşe Yerleştirmeler

		Kişi			Yüzde (%)		
		Türkiye (2011)	**Adana (2011)**	**Adana (2012)**	**Türkiye (2011)**	**Adana (2011)**	**Adana (2012)**
Okuma-Yazma Bilmeyenler	**Erkek**	3.833	56	38	1,1	0,5	0,3
	Kadın	1.958	28	22	0,5	0,3	0,2
Okur-Yazar Olanlar	**Erkek**	9.844	123	171	2,7	1,1	1,3
	Kadın	5.102	31	63	1,4	0,3	0,5
İlköğretim	**Erkek**	145.898	3.878	5.504	40,1	35,9	40,5
	Kadın	52.444	1.120	1.614	14,4	10,4	11,9
Ortaöğretim	**Erkek**	80.434	2989	3.281	22,1	27,7	24,1
	Kadın	29.175	1193	1.221	8	11,1	9,0
Önlisans	**Erkek**	14.554	628	650	4	5,8	4,8
	Kadın	8.155	397	376	2,2	3,7	2,8
Lisans	**Erkek**	7.232	263	348	2	2,4	2,6
	Kadın	4.749	157	289	1,3	1.5	2,1
Yüksek Lisans	**Erkek**	160	7	4	0	0,1	0,1
	Kadın	122	7	5	0	0,1	0,1
Doktora	**Erkek**	9	1	-	0	-	-
	Kadın	3	-	-	0	-	-
Toplam	**Erkek**	261.964	7.945	9.996	72	73,6	73,5
	Kadın	101.708	2.843	3.590	28	26,4	26,5
	Toplam	**363.672**	**10.788**	**13.586**	**100**	**100**	**100**

Kaynak: İŞKUR

Adana Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'ne ait 2012 yılına ilişkin işgücü piyasası faaliyetlerine ilişkin verilere bakıldığında, bu dönemde Adana ilinde toplam 69.324 başvuru olduğu görülmektedir. Alınan açık iş sayısı 26.693 iken, toplam işe yerleştirme 13.586 kişi olarak gerçekleşmiştir. İşe yerleştirmeler ağırlıklı olarak özel sektörde gerçekleşmektedir. Toplam başvuru içerisinde işe yerleştirilebilenlerin oranının %19,5 civarında olması ve 13.107 açık işe yerleştirme yapılamamış olması işgücü arzı ile talep arasında hala bir açığın var olduğunu göstermektedir.

Tablo27. İşgücü Piyasası Faaliyetleri, Adana, 2012

Başvuru			Alınan Açık İş			İşe Yerleştirme		
Toplam	Erkek	Kadın	**Toplam**	Kamu	Özel	**Toplam**	Erkek	Kadın
69.324	46.100	23.224	**26.693**	1.695	24.998	**13.586**	9.996	3.590

Kaynak: İŞKUR

Meslek gruplarına göre kayıtlı işsizlere ilişkin istatistiklere bakıldığında Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Hizmet ve Satış Elemanları, Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar, Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve Tesis Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grupları ilk beşte yer almaktadır. Alınan açık iş talepleri incelendiğinde ise, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Hizmet ve Satış Elemanları ilk sıralarda gelmektedir ve bu meslek grupları toplam talebin %74,8'ine karşılık gelmektedir. İşe yerleştirme verilerine göre ise aynı meslek grupları toplam işe yerleştirmelerin % 79'6'sını oluşturmaktadır. Alınan talepler ve işe yerleştirmelere bakıldığında genel anlamda talep edilen meslek gruplarının mevcut işsizler arasından karşılanmasında sorun yaşanmadığı fakat talebin yeterince karşılanmadığı görülmektedir. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlarda 1.791 olan açık iş talebinden 726'sı işe yerleşmişken bunun bu meslek grubunda kayıtlı istihdam oranı ise %8,3'tür. Karşılanan açık işlerde en fazla istihdam oranının %28,6 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve %28,3 ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunun olduğu görülmektedir, yani Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubunda kayıtlı 24.536 kişinin 7.014'ü 2012 yılında işe yerleşmiştir. Bunu Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu 7.206 kayıtlı kişi ve 2.040 işe yerleştirmeyle takip etmiştir. Genel toplama bakıldığında 2012 yılında alınan 26.693 açık işin 13.586'sı karşılanmıştır, bunun toplam kayıtlılardaki oranı ise %19,6 olarak görülmüştür.

Tablo28. Meslek gruplarına göre Açık İş, İşe Yerleştirme Adana-2012

2012 YILI ALINAN, KARŞILANAN AÇIK İŞLER VE KAYITLI İŞZİZLER				
Meslek Grubu	ALINAN	KARŞILANAN AÇIK İŞ	KAYITLI	ORAN
BİLİNMEYEN	0	0	142	0,0%
BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	1791	726	8731	8,3%
HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	4492	1766	9709	18,2%
NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	10759	7014	24536	28,6%
NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	12	5	385	1,3%
PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	1090	386	4885	7,9%
SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	4729	2040	7206	28,3%
SİLAHLI KUVVETLERLE İLGİLİ MESLEKLER	0	0	3	0,0%
TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	1643	556	6283	8,8%
TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	2139	1072	6848	15,7%
YÖNETİCİLER	38	21	596	3,5%
Genel Toplam	**26693**	**13586**	**69324**	**19,6%**

Kaynak: İŞKUR

Açık işlerin mesleklere dağılımına baktığımızda ise en fazla açık işin Beden İşçisinde (Genel) olduğu görülmektedir**.** Ardından sırasıyla Satış Elemanı (Tanıtım), Beden İşçisi

(Temizlik), Temizlik Görevlisi, Gaz Altı Kaynakçısı ve diğer meslekler devam etmektedir. İşe yerleştirme sayılarına bakıldığında ise yine en fazla işe yerleştirmenin Beden İşçisi (Genel)'nde olduğu ve sıralamanın açık işlerdeki sıralamaya paralel seyrettiği görülmektedir. Alınan açık işlerin işe yerleştirmelerindeki oranlarına baktığımızda ise farklı bir tablonun ortaya çıktığını görmek mümkündür. En yüksek oranın %85,9 ile Ambalajcı (El İle) mesleğinde olduğu görülmektedir. Bu meslekte alınan 185 açık işe karşılık 159 kişinin işe yerleştiği görülmektedir. Ambalajcı(El İle) mesleğini %85,4 ile Bilgisayar işletmeni, %73,7 ile Beden işçisi(Temizlik), %67 ile Beden İşçisi(Genel) ve diğer meslekler izlemektedir. Toplamda ise alınan 26.693 açık işin,13.586'sı işe yerleştirilmiş olup bu oranın %50,9 olduğu yani yarısında biraz fazla olduğu görülmektedir.

Tablo29.Mesleklere Göre Açık işler ve İşe Yerleştirme Adana-2012

Meslek	Açık iş	İşe yerleştirme	Oran
Beden İşçisi (Genel)	8169	5471	67,00%
Satış Elemanı(Tanıtım)	1934	723	37,40%
Beden İşçisi (Temizlik)	965	710	73,60%
Temizlik Görevlisi	798	479	60,00%
Gaz Altı Kaynakçısı	591	233	39,40%
Garson(Servis Elemanı)	582	210	36,10%
Ön Muhasebeci	572	185	32,30%
Güvenlik Görevlisi	421	218	51,80%
Kompleci-Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	358	125	34,90%
El ve Makine Dikişçisi(Genel)	379	206	54,40%
Sekreter	348	152	43,70%
Pazarlamacı(Satış Temsilcisi)	338	50	14,80%
Kaynakçı(Oksijen ve Elektrik)	329	125	38,00%
Şoför (Yük Taşıma)	314	115	36,60%
Elektrikçi(Diğer)	298	85	28,50%
Aşçı	268	152	56,70%
Büro Memuru(Genel)	248	101	40,70%
Mobilya İmalatçısı(Ahşap)	222	104	46,80%
İplikçi(Ring,Vater,Vargel)	204	138	67,60%
Kasiyer	199	108	54,30%
Ambalajcı (El İle)	185	159	85,90%
Bilgisayar İşletmeni	151	129	85,40%
Diğer Meslekler	8820	3608	40,90%
TOPLAM	**26693**	**13586**	**50,90%**

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu istihdamın korunması, artırılması, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesi ile işsizliğin azaltılmasına yardımcı olmak amacıyla işgücü yetiştirme ve uyum hizmetleri yürütmektedir. Bu etkinlikler, "Kuruma kayıtlı işsizlerin iş piyasası ihtiyaçları doğrultusunda istihdam edilebilirliklerinin arttırılarak; iş bulmalarının kolaylaştırılmasına, işe yerleştirilmesine ve kendi işlerini kurmalarının sağlanmasına yönelik girişimcilik, meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimlerini, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini, toplum yararına çalışma programları ile çalışan işgücüne ilişkin eğitim seminerlerini" kapsamaktadır.

Adana ilinde 2011 yılında toplam 759 işgücü yetiştirme kurs ve program açılmıştır. Bu sayı Türkiye genelinde açılan işgücü yetiştirme kurslarının %4,5'sine tekabül etmektedir. Adana ilinde açılan kurslara 5.005'i erkek, 2.256'sı kadın olmak üzere toplam 7.261 kişi katılmıştır. Yani kurs katılımcılarının %70,6'sı erkek, %29,4'ü kadındır. Kadınların 697' si ile erkeklerin 1.413'ü bu kurslar sonunda işe yerleşmişlerdir.

Tablo30. İşgücü Yetiştirme Kursları, Türkiye ve Adana, 2011.

İşgücü Yetiştirme Kursları (2011)				
		Türkiye	Adana	Adana %
Kurs Sayısı		16.594	759	4,50
Katılan Sayısı	Erkek	147.109	5.005	3,40
	Kadın	102.907	2.256	2,19
	Toplam	**250.016**	**7621**	**3,00**

Kaynak: İŞKUR

Adana ilinde 2012 yılında en fazla katılımcının faydalandığı kursun İstihdam Garantili İşgücü Yetiştirme Kursu kategorisinde olduğu görülmektedir. Bu grup kursa il özelinde toplam 4.785 kişi katılmıştır. Bu tür kursları 1.539 katılımcı ile İşgücü Yetiştirme Kursları /TYÇP takip etmiştir. Üçüncü sırada ise 1.344 katılımcı ile UMEM Projesi kursları gelmektedir.

Tablo31. İşgücü Yetiştirme Kursları ve Programları, Türkiye ve Adana, 2012.

İşgücü Yetiştirme Kursları ve Programları(2012)			
		Türkiye	Adana
	Kurs Sayısı	**27.351**	**1250**
UMEM Projesi/İEP	Kurs Sayısı	3.333	283
	Katılan Sayısı	12.503	535
İşbaşı Eğitim Proğramı (İEP)	Kurs Sayısı	8018	535
	Katılan Sayısı	18.570	1055
İşgücü Yetiştirme Kursları / İstihdam Garantili	Kurs Sayısı	4564	244
	Katılan Sayısı	116.451	4785
İşgücü Yetiştirme Kursları /TYÇP	Kurs Sayısı	4936	14
	Katılan Sayısı	186.589	1539
UMEM Projesi	Kurs Sayısı	2359	92
	Katılan Sayısı	41.054	1344
İşgücü Yetiştirme Kursları /Genel	Kurs Sayısı	1576	14
	Katılan Sayısı	34.019	345
Girişimcilik	Kurs Sayısı	900	24
	Katılan Sayısı	24.953	623

Özürlü Kursları	**Kurs Sayısı**	574	33
	Katılan Sayısı	6.272	366
Hibe Projeleri	**Kurs Sayısı**	0	0
	Katılan Sayısı	0	0
Hükümlülere Yönelik Kurslar	**Kurs Sayısı**	334	11
	Katılan Sayısı	4483	126
Eski Hükümlülere Yönelik Kurslar	**Kurs Sayısı**	20	0
	Katılan Sayısı	198	0

Kaynak: İŞKUR

2012 yılı içerisinde Adana Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünde düzenlenen kursların türüne göre dağılımına baktığımızda toplam 393 tane kurs düzenlemiş, bu kursların %62.1 istihdam garantili işgücü yetiştirme kursları ardından %23.4 ile UMEM kursları gelmektedir.

Tablo32.Kursların Kurs Türlerine Göre Dağılımı Adana-2012

2012 Yılı İçerisinde Kursların Kurs Türlerine Göre Dağılımı			
	Kurs Sayısı	Kurs Oranı	Kursiyer Sayısı
İşgücü Yetiştirme ve İstihdam Garantili	244	%62,1	4.785
UMEM	92	%23,4	1.344
Özürlülere Yönelik	33	%8,4	366
Meslek Edindirme	13	%3,3	330
Tutuklu-Hükümlülere Yönelik	11	%2,8	126
TOPLAM	**393**	**%100**	**6.951**

Kaynak: Adana Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü

2012 yılı için istihdam garantili kurslar içerisinde en fazla katılımcının yer aldığı meslek Satış Elemanıdır (%16,82). İkinci en fazla katılımcıya sahip olan kurs ise El ve Makine Dikişçisi mesleğinde gerçekleşmiştir (%6,33). Diğer katılımcı gruplar ise Tablo 33'de sıralanmıştır.

Tablo33. İstihdam Garantili Kurslar, Adana, 2012

Meslek	Kişi	Oran
Satış Elemanı	805	%16.82
El ve Makine Dikişçisi	303	%6,33
Metal Şekillendirici(Elle)	295	%6,17
Kasiyer	224	%4,68
Gazaltı Kaynakçısı	193	%4,03
Garson Servis Elemanı	183	%3,82
Oto Montaj İşçisi	170	%3,55
Bilgisayar İşçisi	162	%3,59
Diğer	2450	%51,20
Toplam	4785	100

Kaynak: İŞKUR

Adana Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nün 2012 yılında düzenlediği hükümlülere yönelik kurslara toplam 126 kişi katılmıştır. Kurslarda katılımcılar Erkek Kuaförü, Ahşap Doğramacı, Ahşap Süslemeci, Bilgisayar İşletmeni, Kilimci gibi mesleklerde eğitim almışlardır.

Tablo34.Hükümlülere Yönelik Kurslar, Adana, 2012

Meslek	Erkek Kuaförü	Ahşap Doğramacı	Ahşap Süslemeci	Bilgisayar İşletmeni	Kilimci	**Toplam**
Kişi	74	13	17	10	12	**126**

Kaynak: İŞKUR

Adana Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nün 2012 yılında düzenlediği engellilere yönelik kurslara toplam 366 kişi katılmıştır. Bu kurslar katılımcıları Ön Muhasebeci, Ahşap Süslemeci, Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı, Büro Yönetimi ve Sekreterlik, Web Tasarımcısı gibi mesleklerde eğitmeye yönelik düzenlenmiştir.

Tablo35. Engellilere Yönelik Kurslar, Adana, 2012

MESLEK	SAYI
Ön Muhasebeci	74
Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı	42
Ahşap Süslemecis	35
Büro Yönetimi ve Sekreterlik	35
Web Tasarımcı	33
Aşçı Yardımcısı	31
Bilgisayar Operatörü	23
Bilgisayar İşletmeni	21
Mantar Yetiştiriciliği	20
Saç Bakım ve Yapımcı	17
Çağrı Merkezi Görevlisi	13
Folklorik Taş Bebek Yapımcısı	12
Masör	10
TOPLAM	**366**

Kaynak: İŞKUR

Adana Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nün 2012 yılında kendi işini kuracaklara yönelik Girişimcilik kursları düzenlemiştir. Bu kursların sayısı 24 olup toplam 623 kişi bu kurslara katılmıştır. Bu kurslara katılanların %54,6'sını kadınlar oluşturmaktadır. Erkeklerin bu kurslara katılım oranı ise kadınlardan düşük olup %45,4'tür.

Ayrıca Adana Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nce 2012 yılında İşgücü Yetiştirme Kursları kapsamında düzenlenen kurslara katılan toplam 10.718 kişinin %34,7'si kadındır. Staj programlarında bu oran %44,1'dir.

3.İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

Adana ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırması'nın sonuçlarını altı ana başlık altında ve Türkiye genelindeki sonuçlar ile karşılaştırarak incelemek mümkündür. Bu başlıklar işyerlerinin dağılımı, çalışanların dağılımı, 2012 yılında işe giriş-çıkışlar, açık iş sayıları, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek istihdam beklentisidir.

3.1 İşyerleri ve Mevcut İstihdam

Adana İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde toplam 1.677 işyeriyle görüşülmüştür

Bütün işyerleri açısından bakıldığında, 2012 yılı itibariyle Adana ve Türkiye genelinde en fazla işyeri bulunan ilk üç sektör aynıdır. Adana en fazla işletmeye sahip olan sektör %21,6'luk bir oranla Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı iken Türkiye'de % 21'lik oranla en fazla işyeri İmalat sektöründedir. İkinci sırada ise Adana'da %17'luk oranla İmalat sektörü gelirken Türkiye'de % 20'lik oran ile Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı gelmektedir. Üçüncü sırayı Adana'da %10,73, Türkiye genelinde % 9,8 ile İnşaat sektörü almaktadır.

Grafik 36. Adana ve Türkiye'deki İşyerlerinin Sektörel Dağılımı, 2012.

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

3.2 Mevcut istihdam dağılımı

Adana ilinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Talep Araştırması'ndan elde edilen verilerden birisi de görüşülen işyerlerinde mevcut istihdam sayılarıyla ilgilidir. Adana iline özel işgücü piyasası verilerinin azlığı göz önüne alındığında, çalışanların dağılımı hakkındaki bu veriler aslında işgücü piyasasını arz yönünden değerlendirmek açısından da oldukça önemlidir.

İşyerlerinde çalışan sayısının en yüksek olduğu sektör Adana'da %26,5; Türkiye'de de %23.8'lik payıyla İmalat sektörüdür. Sonrasında Adana ilinde en yüksek oranlı çalışan sayısı %12,3 ile Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı ve %11,8 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörlerindedir.

Sektörel olarak işyeri başına çalışan sayısı en yüksek olan sektör Adana için Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı (%14,38) iken Türkiye için diğer hizmet faaliyetleridir. En düşük olan sektör ise Adana için Konaklama ve Yiyecek İçecek Hizmetleri (%2,32) iken, Türkiye için Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleridir.

Her iki cinsiyet açısından Türkiye (%23,8) ve Adana'da (%26,5) en çok istihdam sağlayan sektör imalat sektörüdür. İkinci sırada ise Türkiye için İdari Destek ve Hizmetler Sektörü yer alırken(%12,7), Adana için Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı Sektörü (%12,3) gelmektedir. Erkek ve kadın çalışanlar açısından bakıldığında, Türkiye ve Adana için farklılık göstermemektedir

Grafik 37.Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları (%), Adana, 2012.

Kaynak: Adana İPA 2012

Adana'da erkeklerin kadınlara göre daha fazla ağırlıkta çalıştığı üç sektör Madencilik ve Taş Ocakçılığı; Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor; ve İnşaat olarak belirmektedir.

Kadınların ağırlıklı olarak çalıştıkları işyerleri ise İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri; Eğitim; ve Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörleri şeklindedir..

Türkiye'de bu sıralama erkekler için su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, madencilik ve taş ocakçılığı ve inşaat sektörüdür. Kadınlar için bu sıralama Adana'daki ile benzerlik göstermektedir.

Tablo36.Sektörlere Göre Erkek-Kadın Çalışan Oranları, Adana, 2012.

	Erkek %		Kadın %		Sektördeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki oranı (%)	
Sektör	Adana	Türkiye	Adana	Türkiye	Adana	Türkiye
Bilgi ve İletişim	61	63.61	29	36.39	1,5	2.23
Diğer Hizmet Faaliyetleri	76,9	68.63	23,1	31.37	2,5	4.03
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	92,9	85.55	7,1	14.45	1,8	2.11
Eğitim	53,5	44.96	46,5	55.04	5,1	4.77
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	53,7	57.20	46,3	42.80	4,2	5.28
Gayrimenkul Faaliyetleri	91	71.62	9	28.38	0,9	2.28
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	79,5	74.66	20,5	25.34	2,6	5.67
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	74,8	75.40	25,2	24.60	0,2	1.85
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	96,5	94.10	3,5	5.90	5,3	2.53
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	73,1	70.10	26,9	29.90	2,6	3.94
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri	96,7	94.45	3,3	5.55	0,3	1.51
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	78,9	76.54	21,1	23.46	12,3	19.78
Ulaştırma ve Depolama	91,4	86.30	23,1	13.70	8,7	5.62
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	78,9	70.44	47,6	29.56	11,8	4.10
İmalat	86,9	79.48	23,1	20.52	26,5	20.61
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	52,4	38.92	47,6	61.08	5,7	3.87
İnşaat	92,1	89.98	7,9	10.02	7,9	9.81
TOPLAM	**78.2**	**74.75**	**21.8**	**25.25**	**100**	**100.00**

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

Çalışan sayılarına bakıldığında erkeklerin Adana'da %78,2'si Türkiye'de %74,75'i, kadınların ise Adana'da %21,8'i Türkiye'de %25,25'i çalışmaktadır. Erkek- Kadın çalışan oranlarına bakıldığında erkeklerde Türkiye ortalamasından yüksek, kadınlarda ise Türkiye ortalamasından düşük olduğu görülmektedir.

Cinsiyete göre sektörel bazda çalışan sayıları incelendiğinde, sırasıyla kadınların en fazla istihdam edildiği sektörler, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, eğitim sektörü ve finans ve sigorta faaliyetleridir. Fakat kadınların yoğun olarak istihdam edildiği sektörlerin toplam

mevcut işyerleri arasında payının % 13,1 seviyelerinde kalması mevcut istihdamın genel resmine baktığımızda kadınların istihdama katılımlarının neden %19,8 seviyelerinde olduğunun göstergesidir. Kadın istihdamının genel ortalamasını düşüren sektörler diğer bir ifadeyle kadın istihdamının en az olduğu sektörler ise bilgi ve iletişim, inşaat, madencilik ve taş ocakçılığı, gayrimenkul faaliyetleri ve kültür sanat eğlence dinlence ve spor faaliyetleridir.

Tablo37. Sektöre Göre Çalışan Oranları, Türkiye ve Adana, 2012.

	Genel	
Sektör	**Türkiye**	**Adana**
Bilgi ve İletişim	2.2	2.23
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2.0	4.03
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	5.2	2.11
Eğitim	5.5	4.77
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	4.3	5.28
Gayrimenkul Faaliyetleri	1.4	2.28
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	5.2	5.67
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	1.9	1.85
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	2.6	2.53
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2.3	3.94
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	5.7	1.51
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	10.1	19.78
Ulaştırma ve Depolama	4.5	5.62
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	12.7	4.10
İmalat	23.8	20.61
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	4.3	3.87
İnşaat	6.5	9.81
TOPLAM	100.0	100.0

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

Araştırma verileri çerçevesinde sektör gruplarına göre istihdama bakıldığında Adana ve Türkiye için toplamda en fazla istihdamın 20,61 ile imalat sektörüne yoğunlaştığı görülmektedir.

Toplamda ikinci olarak en fazla istihdam edilen sektör grubu Adana için Toptan ve Perakende Tic. Mot. Kara Taşıtları oluşmakta iken Türkiye'de İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri gelmektedir. En az istihdam edilen sektör grubu Türkiye'de Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanlar olurken Adana için Kültür Sanat Eğlence Dinlence Ve Spor (%0,24) Ve Su Temini Kanalizasyon Atık Ve İyileştirme Faaliyetleridir (%0,34).

Adana'da erkek çalışanlar arasında istihdam %20,3 ile en fazla Nitelik Gerektirmeyen İşler grubundadır. Ardından %17,7 İle Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar üçüncü olarak ise %11,7 Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanların geldiği görülmektedir. Bu sıralama erkekler için Türkiye geneli ile paralellik gösterir. Kadınlar da ise ilk iki sektör % 4,9 ile Büro Hizmetlerinde Çalışanlar ve Profesyonel meslek mensuplarından oluşmaktadır, üçüncü sırayı ise % 3,5 ile Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdeki çalışanlar oluşturmaktadır. Bu sıralama kadınlar için Türkiye geneli ile paralellik göstermektedir. Adana'da Nitelikli Tarım Ormancılık ve Su

Ürünleri çalışanları hariç kadın ve erkeklerde istihdamın en düşük olduğu Meslek Yöneticiler grubudur.

Toplamda ise Adana genelinde Nitelikli Tarım Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları hariç en az istihdam edilen meslek %2,3 oranıyla Nitelik Yöneticiler Gurubudur, en fazla istihdam edilen meslek %23,8 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler gurubudur. Bu durum Türkiye geneliyle paralellik göstermektedir.

Tablo38.Meslek Gruplarına Göre İstihdam, Türkiye ve Adana

	Erkek (%)		**Kadın (%)**		**Toplam**	
	Türkiye	Adana	Türkiye	Adana	Türkiye	Adana
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	9.8	6,4	23.3	4.9	13.1	11,3
Hizmet ve Satış Elemanları	11.3	8,3	9.4	2,1	10.9	10,4
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	27.1	20,3	25.7	3,5	26.7	23,8
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0.3	0,3	0.1	0.0	0.3	0,4
Profesyonel Meslek Mensupları	9.8	6,4	23.7	4,9	13.2	11,2
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	13.0	11,7	0.0	4	9.9	12,7
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	10.5	7,1	7.7	1,6	9.8	8,7
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	14.8	17,7	6.7	1,4	12.8	19,2
Yöneticiler	3.3	4,8	3.4	0.5	3.3	2,3
TOPLAM	**75.6**	**80,2**	**24.4**	**19,8**	**100.0**	**100.0**

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

3.3 Açık İşler

Adana İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında açık iş araştırmanın saha uygulaması sürecinde ziyaret edilen işyerlerinde işverenlerin "fiilen" ihtiyaç duydukları meslekleri ifade etmektedir. Açık iş yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak olan pozisyonları tanımlar. Adana İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında ise Adana ilinde işyerlerine yapılan ziyaretler neticesinde, referans dönemi (10 Eylül-31 Ekim 2012) esas alınmak üzere, var olduğu öğrenilen açık iş sayısı 3.716'dir. Bu kapsamda işverenler İŞKUR'a değil, İŞKUR işverenlere ulaşmıştır. Araştırma kapsamında en fazla açık iş bulunan ilk üç sektör sırasıyla İmalat, İnşaat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörleridir. İşyeri büyüklüğüne göre bakıldığında, 1.676 açık iş sayısıyla en fazla açık iş olan işyerleri 50+ çalışanı olan işyerleridir ardından 1.570 açık iş sayısıyla 10-49 çalışanı olan işyerleri ve son olarak 469 açık iş sayısıyla 1-9 çalışanı olan işyerleri oluşturmaktadır.

Türkiye genelinde toplanan veriler göz önüne alındığında, ülke genelinde referans dönemi içerisinde toplam 215.337 açık iş bulunmaktadır. Bu işlerin çoğunluğunu sırasıyla imalat, inşaat, toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörleri oluşturmaktadır. İşyeri büyüklüklerine göre incelendiğinde, en fazla açık işin 50'den fazla çalışana sahip işletmelerde olduğu görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre, Adana ilindeki açık iş oranı %3,14 iken; oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler sırasıyla İmalat (%42,4), Toptan ve Perakende Ticaret (%13,5) ve İnşaat (%9,8) sektörleridir. Türkiye genelinde açık iş oranının %3.34 olduğu görülmektedir. Oransal olarak en fazla açık iş bulunan sektörler Türkiye genelinde İnşaat (%6,1), Gayrimenkul Faaliyetleri (%5,67) ve İmalat (%4.99) olarak sıralanmaktadır. İnşaat ve Gayrimenkul sektöründe açık iş oranının yüksek olmasının temel sebeplerinden biri, son yıllarda bu sektörlerin yüksek büyüme oranlarına sahip olmasıdır.

Adana ilinde Kültür Sanat, Eğlence Dinlence ve Spor Faaliyetlerinde açık iş talebi alınmamış, Elektrik Gaz Buhar ve İklimlendirme Üretim ve Dağıtım sektöründe 1 kişi, Gayrimenkul sektöründe ise 2 kişilik açık iş ilanlarıyla son sıralarda yer almaktadır.

Tablo39. Adana İli İçin Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranları

SEKTÖRLER	Açık İş Sayısı		Açık İş Oranı	
	Türkiye	**Adana**	**Türkiye**	**Adana**
Bilgi ve İletişim	3.578	18	2,59	1,05
Diğer Hizmet Faaliyetleri	4.902	54	3,77	1,82
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. ve Dağıtımı	2.787	1	0,86	0,05
Eğitim	3.535	126	1,02	2,10
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	3.147	23	1,16	0,48
Gayrimenkul Faaliyetleri	5.384	2	5,67	0,19
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	12.242	148	3,67	4,71
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	3.292	0	2,75	0,00
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6.972	61	4,18	0,99
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	5.450	211	3,6	6,56
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri	1.126	8	0,32	2,00
Toptan ve Perakende Ticaret	24.908	503	3,8	3,44
Ulaştırma ve Depolama	12.373	344	4,21	3,34
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	11.944	113	1,48	0,83
İmalat	78.014	1576	4,99	4,93
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	9.369	164	3,39	2,43
İnşaat	26.313	363	6,13	3,86
TOPLAM	**215.337**	**3716**	**3,34**	**3,14**

Açık İş Oranı = (Açık İş Sayısı * 100) / (Mevcut istihdam/çalışanlar + Açık İş Sayısı).

Açık iş oranlarının sektörlere göre dağılımına bakıldığında, Adana da Mesleki Bilimsel ve Teknik Faaliyetlerin Türkiye genelinde ise İnşaat en fazla açık işin olduğu ardından Adana da İmalat Türkiye de ise Gayrimenkul Faaliyetleri meslek gurubunun geldiği görülmektedir.

Grafik 38. Sektörlere Göre Açık İş Oranları (%)

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

Tablo40. Meslek Bazında Açık İş Sıralaması

Türkiye	Adana
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Makineci (Dikiş)	Satış Elemanı (Tanıtım)
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	Kompleci-Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)
Güvenlik Görevlisi	Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)
Soğuk Demirci	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)
Garson (Servis Elemanı)	İplikçi (Ring/vater/vargel)
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)
Temizlik Görevlisi	Gişe Memuru-Ptt
Madenci (Genel)	Garson (Servis Elemanı)
Mermer İşçisi	El Ve Makine Dikişçisi (Genel)
Çağrı Merkezi Görevlisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Profesyonel Sporcu	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)
Satış Elemanı (Tanıtım)	Muhasebeci
Gaz Altı Kaynakçısı	Ağır Kamyon Şoförü

Hemşire	Hemşire
Şoför-Yük Taşıma	Makine Mühendisi
Ütücü	İş Makineleri Operatörü
Muhasebeci	Galvanizci (Daldırma İle)
Servis Garsonu	Şoför (Yolcu Taşıma)
Konfeksiyon İşçisi	Mobilya Döşemecisi

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

Adana ilinde en fazla talep edilen meslekler Beden İşçisi (Genel), Satış Elemanı (Tanıtım), Kompleci-Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü), Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik), İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)'dır. Beden İşçisi (Genel) meslek gurubunun büyük bir çoğunluğunun belirli bir meslek tanımına girmeyen işverenin tanımlamakta sıkıntı çektiği nitelik gerektirmeyen ve düşük ücretli istihdam edilen meslek olabileceği düşünülmektedir.

Türkiye genelinde elde edilen sonuçlar ise Adana'dakine paralel bir tablo ortaya çıkarmaktadır. İşverenler tarafından en fazla talep edilen meslekler sırasıyla, Satış Elemanı, Beden İşçisi (genel), Konfeksiyon İşçisi, Elektrik ve Elektronik Teknikeri ve Servis Garsonudur.

Grafik 39. En Fazla Talep Olan 15 Meslek, Adana

Kaynak: Adana İPA 2012

Adana İPA sonuçlarına göre, ana mesleklerde ihtiyaç duyulan kişi sayılarına bakıldığında, ilk sırada 846 kişilik ihtiyaçla Nitelik Gerektirmeyen İşlerde Çalışanlar gelmektedir. İkinci sırada 740 kişi ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, üçüncü sırada ise Tesis ve Makine Operatörü grubunda çalışanlar bulunmaktadır.

Türkiye genelinde ise ihtiyaç duyulan ve temininde güçlük çekilen meslek grupları çoktan aza doğru Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar (56.393), Sanatkarlar ve İlgili işlerde Çalışanlar (53.384) ve Hizmet ve Satış Elemanlarıdır (48.288). Adana İPA sonuçlarına

göre, nitelik gerektirmeyen ana meslekler çalışanlar açısından ağırlıkta iken, ihtiyaç duyulan kişi sayılarına göre de birinci sırada yer almaktadır. Bunun nedeni Adana da iş gücü piyasasının nitelik gerektirmeyen işlerde yoğunlaşmasından kaynaklanmaktadır.

Grafik 40. Ana Mesleklerde İhtiyaç Duyulan Kişi Sayısı

Kaynak: Adana İPA 2012

3.4 <u>Temininde güçlük çekilen meslekler</u>

Adana İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında işverenlerin bulmakta güçlük çektiği veya kolaylıkla temin edemediği meslekler de tespit edilmeye çalışmıştır. Adana ilinde temininde güçlük çekilen meslekler Satış Elemanı (tanıtım), Sentetik Elyaf İmal İşçisi, Kaynakçı (Oksijen Elektrik), Beden İşçisi (genel), Kompleci-Dokumacı Makine Operatörü şeklinde sıralanmaktadır.

<u>Temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri</u>

Temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığı zaman ise ilk sıralarda yer alan tüm mesleklerin ortak sorunu olarak mesleğe başvuran eleman sayısının yetersiz olması, işverenlerin talep ettiği beceri ve nitelik ile iş tecrübesi konularında işe başvuranların yetersiz kalması gösterilmiştir.

Grafik 41. Temininde En Fazla Güçlük Çekilen Meslekler, Adana

Kaynak: Adana İPA 2012

İşverenler tarafından sağlanan bilgilere göre eleman temininde güçlük çekilme nedenleri değerlendirilmiştir. Aranılan alanda eleman olamaması, iş tecrübesine sahip eleman olmaması, yeterli beceri ve niteliğe sahip olmaması, çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi, önerilen ücretin az bulunmasıdır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilme nedenlerinden %26 ile ilk sırada yer alan beceriye ve niteliğe sahip eleman bulunmaması Adana'da %18 ile ikinci sırada yer almaktadır. Bu farkın temel nedeni olarak Adana genelinde iş gücü talebinde nitelik gerektirmeyen mesleklerin ağırlığının olması gösterilebilir. İş tecrübesine sahip eleman olmaması Türkiye geneliyle yakın düzeyde iken Adana ile Türkiye'yi kıyasladığımızda en büyük farkın (%9) eleman yok seçeneğinde olduğu görülmektedir.

Grafik 42. Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri, Türkiye ve Adana

İşverenler eleman temininde güçlük çekmede en önemli nedenlerini iş tecrübesine ve gerekli beceriye sahip eleman bulunmaması olarak sıralanırmışlardır. Adana iş gücü piyasasında, en fazla aranan beceri Fiziki Beceri ve Takım Çalışma becerileridir. Fiziki becerisi, en fazla Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı), Alçı Model Kalıpçısı, Ambalajcı (Elle), Ambalajcı (Makineyle) ve Ameliyathane Teknisyeni mesleklerinde talep edilmektedir. Takım çalışması becerisi en fazla sırasıyla Acil Tıp Teknisyeni, Akaryakıt Satış Elemanı, Alçı Model Kalıpçısı, Amabalajcı (Elle) ve Ambalajcı (Makineyle) mesleklerinde talep edilmektedir.

Türkiye genelinde, iş gücüne dahil olmak isteyen bireylerde en fazla aranan nitelik, fiziki beceri ile birlikte mesleki bilgi yeterliliğidir. Fiziki beceri ve mesleki bilginin en fazla arandığı mesleklerin başında Beden İşçisi, İnşaat Kalıpçısı, Makineci (Dikişçi) ve Güvenlik Görevlisi gelmektedir

Tablo41. En Çok Talep Edilen Beceri Düzeylerine Göre İlk 10 Meslek

ADANA		TÜRKİYE	
Fiziki	**Takım Çalışması**	**Fiziki**	**Mesleki Bilgi**
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Acil Tıp Teknisyeni	Beden İşçisi (Genel)	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)
Alçı Model Kalıpçı	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	Makineci (Dikiş)
Ambalajcı (El İle)	Alçı Model Kalıpçı	Makineci (Dikiş)	Soğuk Demirci
Ambalajcı (Makine İle)	Ambalajcı (El İle)	Güvenlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)
Ameliyathane Teknisyeni	Ambalajcı (Makine İle)	Soğuk Demirci	Güvenlik Görevlisi
Anestezi Teknisyeni	Ameliyathane Teknisyeni	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)	Anestezi Teknisyeni	Temizlik Görevlisi	Profesyonel Sporcu
Asansör Bakım Ve Arıza Elemanı	Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)	Madenci (Genel)	Madenci (Genel)
Ağır Kamyon Şoförü	Asansör Bakım Ve Arıza Elemanı (Asansör Montörü)	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	Temizlik Görevlisi
Aşçı	Ağır Kamyon Şoförü	Profesyonel Sporcu	Hemşire

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

Meslek ayrımı yapılmadan işverenlerce genel olarak talep edilen eğitim düzeyleri incelendiğinde ise Türkiye geneli ve Adana arasında küçük farklılıklar bulunmaktadır. Eğitim düzeyinde belirli düzey isteği bulunmayanların (fark etmez) oranı Türkiye için % 36 iken Adana için % 35'dir. Lisans mezunu bireylere olan talep ise Türkiye(%10) iken Adana'da (%9,3) ile aynı oranlar civarındadır. Aynı şekilde meslek lisesi mezunlarına hem Türkiye'de hem de Adana'da olan talepte yaklaşık % 10-13 civarındadır.

Önemli bir farklılık lise altı eğitim düzeyindedir. Adana'da lise altı eğitim seviyesine olan talep % 20 iken Türkiye'de ki durum biraz daha farklı ve % 27,7 seviyesindedir.

Grafik 43 . Talep Edilen Eğitim Düzeyi, Türkiye ve Adana

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

Adana için, eğitim düzeylerine göre en çok talep edilen meslekler sıralaması yapıldığında Beden İşçisi (Genel), Ağır Kamyon Şoförü, Mobilya Döşemecisi ve Beden İşçisi (İnşaat) mesleklerinin belirli bir eğitim düzeyi aranmamakta olduğu görülmektedir. Lise altı eğitim düzeyinin yeterli görüldüğü meslekler ise Satış Elemanı Tanıtım, El ve Makine Dikişçisi, İnşaat Kalıpçısı, Galvanizci (Daldırma İle) ve Kaynakçı (Oksijen-Elektrik) meslekleridir.

Türkiye geneli için, Beden İşçisi (Genel), Makineci (Dikiş), Güvenlik Görevlisi, Servis Garsonu ve Aşçı için belirli bir eğitim düzeyi aranmamaktadır. Bununla beraber, Beden İşçisi (Genel), Makineci (Dikiş), Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi ve Madenci (Genel) mesleklerinde de lise altı eğitim işverenler tarafından yeterli görülmektedir.

Tablo42. En Çok Talep Edilen İlk 5 Mesleklerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri

Fark etmez			Lise Altı		
	Türkiye	**Adana**		**Türkiye**	**Adana**
1	Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)	**1**	Beden İşçisi (Genel)	Satış elemanı (Tanıtım)
2	Makineci (Dikiş)	Ağır Kamyon Şoförü	**2**	Makineci (Dikiş)	El ve Makineci Dikişçisi
3	Güvenlik Görevlisi	Mobilya Döşemecisi	**3**	Güvenlik Görevlisi	İnşaat Kalıpçısı
4	Servis Garsonu	Beden İşçisi (İnşaat)	**4**	Temizlik Görevlisi	Galvanizci (daldırma ile)
5	Aşçı	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	**5**	Madenci (Genel)	Kaynakçı(oksijen ve elektrik)

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

Adana için lise mezunu ya da meslek lisesi mezunu seviyesinde eğitim düzeyine göre en çok talep edilen mesleklere bakıldığında, ilk beş sırada yer alan meslek Satış elemanı (Tanıtım), Dokumacı(Dokuma Makineleri Operatörü), Garson(Servis Elemanı), Pazarlamacı (Satış Temsilcisi), Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik)'dir. Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü), İplikçi (Ring, Vater, Vargel), Satış Elemanı (Tanıtım), Tekstil Terbiye İşçisi (Boya),

Kaynakçı(Oksijen ve Elektrik) içinse eğitim seviyesinin meslek lisesi mezunu olmak gerektiği belirtilmiştir.

Türkiye geneli göz önünde bulundurulduğunda, Çağrı Merkezi Görevlisi, Pazarlamacı (Satış Temsilcisi) , Satış Elemanı (Tanıtım), Garson (Servis Elemanı) ve Servis Garsonu için talep edilen bireylerden lise mezunu olmaları beklenmektedir. Bununla beraber, Hemşire, İmal İşçisi, Beden İşçisi(Genel), Güvenlik Görevlisi ve Gaz Altı Kaynakçısı mesleklerine bakıldığında en az meslek lisesi eğitim düzeyi aranmaktadır.

Tablo43. En Çok Talep Edilen İlk 5 Mesleklerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri

Genel Lise			Meslek Lisesi		
	Türkiye	**Adana**		**Türkiye**	**Adana**
1	Çağrı Merkezi Görevlisi	Satış Elemanı (Tanıtım)	**1**	Hemşire	Dokumacı(Dokuma Makineleri Operatörü)
2	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	Dokumacı(Dokuma Makineleri Operatörü)	**2**	İmal İşçisi	İplikçi(ring vater vargel)
3	Satış Elemanı (Tanıtım)	Garson(Servis Elemanı)	**3**	Beden İşçisi (Genel)	Satış Elemanı (Tanıtım)
4	Garson (Servis Elemanı)	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	**4**	Güvenlik Görevlisi	Tekstil Terbiye İşçisi (Boya)
5	Servis Garsonu	Kaynakçı(oksijen-elektrik)	**5**	Gaz Altı Kaynakçısı	Kaynakçı(oksijen-elektrik)

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

Adana'daki işyerleri ile yapılan görüşmeler neticesinde lisans veya lisansüstü mezunlarının talep edildiği ilk 5 meslek sırasıyla Gişe Memuru (62 kişi), Makine Mühendisi (41 kişi) Zihinsel Engelliler Öğretmeni (28 kişi), Hemşireler (22 kişi) ve İnşaat Mühendisi (20 kişi)dir. Türkiye geneline bakıldığında, Zihinsel Engelliler Öğretmeni, Mühendis, Market Müdürü, Müşteri Temsilcisi ve Proje Yöneticisi pozisyonlarına daha nitelikli olan lisans ya da lisansüstü dereceye sahip bireyler talep edilmektedir.

Araştırma kapsamında işverenler ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgilerden birisi de açık işlerin temin edilme kanallarıdır. Buna göre, Adana'da eleman temini için işverenlerin, %37,3'ü akraba eş dost, % 23'ü İŞKUR, %21,5'i internet siteleri ,%16,7'si gazete ve sadece %0,2'si özel istihdam bürolarını tercih etmektedir. Türkiye genelinde ise işverenlerin %33'ü akraba eş dost, %25'i İŞKUR, %19'u internet siteleri, %17'si gazete ve % 6'sı özel istihdam büroları vasıtasıyla eleman açıklarını kapatmaktadırlar.

Grafik 44. Açık İşi Arama Kanalları, Türkiye ve Adana

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

3.5 2012 Yılında İşe Giriş-Çıkışlar

2012 yılında işyerlerinde sektörlere ve işyeri büyüklüklerine göre eleman alımı ve eleman çıkma/çıkarılma durumu değerlendirildiğinde; Adana'da işten çıkartılan toplam 23.495 kişiye karşılık toplam 31.414 kişinin işe alındığı görülmekte iken Türkiye genelinde 1.409.278 kişinin işten çıkarılmasına karşılık 1.766.399 kişinin işe alındığı görülmüştür. Diğer ifadeyle, Adana için net çalışan artışı 7.919 kişi iken Türkiye geneli için 357.121 kişi olarak ortaya çıkmaktadır

Adana için alınan eleman sayısı ve işten çıkartılan eleman sayılarının arasındaki fark alındıktan sonra hangi sektörün daha fazla istihdam artışına sahip olduğunu görmek amacıyla oluşturulan tabloda toplam artışın %29,69'u ile birinciliğin İmalat sektöründe olduğu görülmektedir. Bunu %22,39'ile İdari Destek Ve Hizmet Faaliyetleri takip etmekte üçüncü sırada ise %15,82 ile İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri gelmektedir. İlk üç sektör toplam istihdam artışının %67,9'una karşılık gelmektedir. İşten çıkışın, işe alımdan daha fazla olduğu, yani istihdamın azaldığı tek sektör Ulaştırma Ve Depolamadır. Tüm sektörlerde işyerleri açısından bakıldığında işten çıkartılmanın ve işe alımların olduğu gözlemlenmektedir.

Türkiye genelinde 2012 yılında en fazla net istihdam artışı olan ilk üç sektör sırasıyla İdari Ve Destek Hizmetleri, İmalat Ve Konaklama Ve Yiyecek Hizmetleri sektörüdür. Bu ilk üç sektörün toplam istihdam artışının %56 'sını oluşturduğu anlaşılmaktadır.

3.6 Gelecek Dönem İstihdam Beklentisi

Türkiye genelinde yürütülen araştırma kapsamında işverenlerin gelecek dönemler için eleman sayısındaki artış ya da azalışları hakkında görüşleri alınarak bir takım sayısal verilere dönüştürülmüştür. Elde edilen veriler neticesinde Türkiye için 31 Aralık 2012 itibariyle işyerlerinin beklediği istihdam artışı 235.319 iken Adana için bu değer 5.962 kişidir.

Adana'da bu toplam istihdam artışının %78,3'ü 50 ve üstü çalışana sahip işyerlerinde, %19'u ise10-49 çalışana sahip işyerlerinde olması beklenmektedir. Türkiye genelinde ise % 9,7 si 1-9, %42' si 10-49 aralığında ve %48,3'ü ise 50 ve üstü, çalışana sahip işyerlerindedir.

31 Aralık 2012 tarihli toplam istihdam artışı beklentisinde Türkiye için ilk sırayı 65.279 kişi ile İmalat sektörü alırken, Adana'da 1769 kişi ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler sektörü gelmektedir. Adana 842 kişi ile İnşaat ikinci sırada yer alırken üçüncü sırada İdari ve Destek Hizmetler sektörü 317 kişi ile yer almaktadır.

Beklenen artış miktarının sıfır olduğu üç sektör ise Finans ve Sigortacılık Faaliyetleri Gayrimenkul Faaliyetleri; Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence sektörleridir. İşyeri büyüklüklerine göre bakıldığında, en fazla istihdam artışının beklendiği işyerleri 50 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri grubudur.

31 Aralık 2012 itibariyle meslekler bazında beklenen artışa bakıldığında Adana için ilk üç sırada İplikçi, Gaz altı Kaynakçısı, Doğalgaz Tesisat (Isıtma ve Doğalgaz İç Tesisatı) Teknisyeni yer almaktadır. Türkiye sıralaması ise Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel) ve Güvenlik Görevlisi şeklindedir.

Tablo44. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslek- 31 Aralık 2012

Türkiye	Adana
Temizlik Görevlisi	İplikci
Beden İşçisi (Genel)	Gazaltı Kaynakcısı
Güvenlik Görevlisi	Doğalgaz tesisat
Beden İşçisi (İnşaat)	Beden İşçisi (Genel)
Makineci (Dikiş)	Elektrikçi(Diğer)
Satış Elemanı (Tanıtım)	Kompleci- dokumacı (dokuma mak operatörü)
Çöp Kamyonu Sürücüsü	Güvenlik Görevli(Silahsız)
Evde Çocuk Bakım Elemanı	Tır Şoförü
Garson (Servis Elemanı)	Satış Elemanı (Tanıtım)
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	Şoför Yük Taşıma

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

Grafik 45.İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslek- 31 Aralık 2012

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

30 Haziran 2013 itibariyle Adana'daki işyerlerinin beklediği istihdam artışı ise 4.359 kişidir. Bu artış Türkiye genelinde 280.500 kişi olarak beklenmektedir. Bu toplam istihdam artışının Adana için %33,6'sı 50 ve üstü çalışana sahip işyerlerinde, %43,8'i 10-49 çalışana sahip işyerlerinde, olması beklenmekte iken, Türkiye genelinde bu artışın %55,3'ü 50 üstü, %35,2'si10-49 çalışana sahip olan işletmelerde beklenmektedir.

Toplam istihdam artışı beklentisinde ilk sırayı hem Adana'da (969), hem de Türkiye genelinde (69.579) İmalat sektörü alırken ikinci sırada Adana için İnşaat (789), Türkiye geneli için ise İdari Destek ve Hizmet sektörü gelmektedir. Üçüncü sırada Adana için Toptan Perakende Ticaret Motorlu Kara Taşıtları (688), Türkiye geneli için ise Toptan ve Perakende Ticaret Kara Taşıtları (32.581) yer almaktadır. Bu dönem için Adana'da beklenen artış miktarının sıfır olduğu sektörler Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Gayrimenkul Faaliyetleri; Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence, Su Temini Kanalizasyon Atık Yönetimi ve İyileştirme sektörleridir.

30 Haziran 2013'te meslekler bazında değişime bakıldığında Türkiye geneli ve Adana'da ilk sırada Beden İşçiliği (Genel) bulunmaktadır. Türkiye için ikinci sırada Temizlik Görevlisi bulunurken Adana'da Beden İşçisi (İnşaat) yer almaktadır. Beden İşçiliği (İnşaat) Türkiye genelinde ise üçüncü sıradadır. Türkiye geneli sıralamadan çok farklı olarak İnşaat Kalıpçısı (Ahşap Elemanına) Adana'da önümüzdeki yılda talep olacağı anlaşılmaktadır.

Tablo45 İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2013

Türkiye	Adana
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Beden İşçisi (İnşaat)	İnşaat Kalıpcısı Ahşap
Garson (Servis Elemanı)	Temizlik Görevlisi
Güvenlik Görevlisi	Şoför (Yolcu Taşıma)
Servis Garsonu	Şoför (Yük Taşıma)
Aşçı	Kompleci –Dokumacı
Satış Elemanı (Tanıtım)	Beden İşçisi (Temizlik)
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	Betonerme Demircisi
Beden İşçisi (Temizlik)	İplikci (ring vater vargel)

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

Grafik 46. İstihdam Artışı Beklenen İlk 10 Meslek- 30 Haziran 2013

31 Aralık 2012 itibariyle beklenen toplam istihdam azalışı sırasıyla Adana ve Türkiye için 3.883 ve 119.551 kişidir. Bu toplam istihdam düşüşünün Adana'da %16,3'ü 10-49 çalışana sahip işyerlerinde, %78,3'ü 50 ve üstü çalışana sahip işyerlerinde olması beklenmektedir. Türkiye genelinde ise bu oranlar biraz farklılık göstermektedir. En fazla daralma % 66,8 ile 50 ve üstü, %31,2 ile 10-49 ve %2 ile 1-9 arası istihdam sağlayan işletmelerden beklenmektedir.

Adana için toplam istihdam azalışı beklentisinde ilk sırayı 1.769 kişi ile insan sağlığı ve sosyal hizmetler faaliyetleri almaktadır. İnşaat sektörü 842 kişi ile ikinci, İdari ve Destek Hizmetler sektörü ise 317 kişi ile üçüncü sıradadır. Hiç azalış beklenmeyen beş sektör ise Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı; Gayrimenkul Faaliyetleri; Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor ve Finans Ve Sigorta Faaliyetleri sektörleridir.

Türkiye genelinde 31 Aralık tarihinde beklenen istihdam azalışı sektörlere göre sıralandığında ilk sırada Konaklama ve Yiyecek Hizmeti (21.960), ikinci sırada İdari Destek ve Hizmet Faaliyetleri (21.612) ve üçüncü sırada ise İnşaat (20.668) sektörü gelmektedir.

2012 yıl sonunda istihdam azalışına ilişkin meslekler değerlendirmesi yaptığımızda Türkiye genelinde Beden İşçisi (Genel), Çöpçü ve Beden İşçisi (İnşaat) ilk üç sırada gelmektedir. Adana için bu sıralama Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi ve Şoför Yük Taşımadır.

Tablo46. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 31 Aralık 2012

Türkiye	Adana
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Çöpçü	Temizlik Görevlisi
Beden İşçisi (İnşaat)	Şoför (yük taşıma)
Servis Garsonu	Beden İşçisi (İnşaat)
Garson (Servis Elemanı)	Güvenlik Görevlisi
Temizlik Görevlisi (Hastane)	Sıvacı
Temizlik Görevlisi	Duvarcı
Güvenlik Görevlisi	İnşaat Kalıpçısı
Beden İşçisi (Temizlik)	Bahçıvan
Aşçı	Betonarme Demircisi

Kaynak: ve Türkiye İPA 2012

Grafik 47. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek- 31 Aralık 2012

Kaynak: ve Türkiye İPA 2012

30 Haziran 2013 itibariyle Adana'da beklenen toplam istihdam azalışı 1210 kişi iken Türkiye genelinde 50.486 kişidir. Bu toplam istihdam düşüşünün Adana'da %52,4'ü 10-49, %25,4'ü 50+ ve %21,9'u 1-9 çalışana sahip işyerlerinde beklenmektedir. Türkiye'de ise bu oranlar 1-9 aralığında %7,3, 10-49 aralığında %52,5 ve %40,2 ile 50 ve üstü çalışanı olan işletmelerdedir.

Toplam istihdam azalışı beklentisinde ilk sırayı Adana'da İdari ve Destek Hizmetleri Faaliyetleri (455) sektörü, Türkiye'de İmalat (10.209) sektörü almaktadır. İkinci sıraya bakıldığında ise Adana'da İnşaat sektörü (220) gelirken Türkiye'de Konaklama ve Yiyecek Hizmeti (8.746) gelmektedir.

2013 yıl sonu ortasında meslekler bazında en fazla azalma beklenen meslekler Türkiye ve Adana için farklılık göstermektedir. Her iki için ilk sırada Beden İşçisi (Genel) gelmekte iken diğer sıralama oldukça farklıdır. Türkiye'de Kasiyer ve Temizlik Görevlisi ilk üç sıraya girerken Adana'da bu sıra Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Temizlik) şeklindedir.

Tablo47. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslekler- 30 Haziran 2013

Türkiye	Adana
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Kasiyer	Temizlik Görevlisi
Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Temizlik)
Beden İşçisi (İnşaat)	Beden İşçisi (İnşaat)
Güvenlik Görevlisi	Satış Elemanı (Tanıtım)
Sevkiyat Görevlisi	Meyve Sebze Ayıklama İşçisi
İplikçi (Ring/vater/vargel)	İnşaat Kalfası
Diğer Orta Öğretim Öğretmenleri	Pamuk Kesme Makinecisi İşçisi
Aşçı	Diğer Öğretmenler
Garson (Servis Elemanı)	Mermer İşçisi

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

Grafik 48. İstihdam Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek- 30 Haziran 2013

Genel olarak meslekler bazında değişim incelendiğinde, özellikle Adana için Beden İşçiliği (Genel) ve Beden İşçiliği (İnşaat) ile Güvenlik Görevliliğinde yıl sonu hem işten çıkarılmalar hem de işe alımlar olacağı anlaşılmaktadır. Mevcut veri bu üç meslekte Adana'da ciddi bir sirkülasyon olduğunun da bir göstergesidir. Bu durumun muhtemel sebepleri, temininde güçlük çekilme nedenleri bölümünde de detaylı ele alınmış ve özellikle Beden İşçiliği grubuna dahil olan bireylerin ücret ve çalışma koşullarını beğenmemesi bu mesleğin temininde en önemli faktör olarak değerlendirilmiştir.

Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) beklentisi istihdam artış miktarı beklentisiyle istihdam azalış miktarı beklentisinin mevcut çalışan sayısına oranını ifade etmektedir. Adana İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi % 1,81 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla %2,75'e yükselmektedir. 2012 yıl sonu itibari ile en yüksek net istihdam artışı beklentisi sektörel oranlara göre %11,46 ile İnşaat, %5,46 Toptan ve Perakende Faaliyetleri ve % 4,79 ile İmalat sektörlerindedir. İnşaat sektöründeki istihdam artış beklentisi 2013 yılında da artan ivmeyle devam etmektedir. Aynı şekilde Toptan ve Perakende Faaliyetleri 2012 yıl sonuna göre daha yüksek oranda artış beklentisi bulunmaktadır. Elektrik, Gaz Buhar ve İklimlendirme Ürünleri Dağıtımı, Gayrimenkul Faaliyetleri ve Su Temini Kanalizasyon işlermeciliği sektörlerinde büyüme ya da küçülme beklenmemektedir.

Tablo48.Adana İli İçin Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranları, Yıl Sonu ve Haziran 2013 İtibariyle Net İstihdam Değişim (NİD) Oranları (%)

Sektör	Açık İş Sayısı		Açık İş Oranı		Aralık 2012 NİD Oranı		Haziran 2013 NİD Oranı	
	Türkiye	**Adana**	**Türkiye**	**Adana**	**Türkiye**	**Adana**	**Türkiye**	**Adana**
Bilgi ve İletişim	3.578	18	2,59	1,05%	2,30	0,12	1,43	0,94
Diğer Hizmet Faaliyetleri	4.902	54	3,77	1,82%	4,54	3,09	1,73	3,26
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ür. ve Dağıtımı	2.787	1	0,86	0,05%	1,78	0,00	0,07	0,00
Eğitim	3.535	126	1,02	2,10%	1,15	2,83	0,50	1,02
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	3.147	23	1,16	0,48%	0,69	0,33	0,46	0,54

Gayrimenkul Faaliyetleri	5.384	2	5,67	0,19%	0,19	0,00	1,15	0,00
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	12.242	148	3,67	4,71%	-4,00	4,38	7,01	2,44
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	3.292	0	2,75	0,00%	3,06	0	2,29	0
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6.972	61	4,18	0,99%	1,92	-2,14	3,42	3,12
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	5.450	211	3,60	6,56%	2,41	2,59	5,20	5,89
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1.126	8	0,32	2,00%	0,55	-5,85	2,57	0
Toptan ve Perakende Ticaret	24.908	503	3,80	3,44%	2,95	5,46	4,62	3,69
Ulaştırma ve Depolama	12.373	344	4,21	3,34%	1,15	2,22	6,98	2,99
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	11.944	113	1,48	0,83%	2,53	-0,30	4,83	0,99
İmalat	78.014	1576	4,99	4,93%	3,26	4,79	4,00	2,73
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	9.369	164	3,39	2,43%	1,37	-25,76	1,62	2,59
İnşaat	26.313	363	6,13	3,86%	0,51	11,41	5,83	6,3
TOPLAM	**215.337**	**3716**	**3,34**	**3,14%**	**1,86**	**1,81**	**3,69**	**2,75**

Kaynak: Adana ve Türkiye İPA 2012

Türkiye genelinde elde edilen sonuçlara göre Aralık 2012 itibarıyla net istihdam artışı beklentisi % 1,8 iken, bu beklenti Haziran 2013 itibarıyla % 3,6'ya yükselmektedir. İki zaman aralığında artış oranına bakıldığında Türkiye'de araştırma kapsamında görüşülen işyerlerinin 2013 yılında daha fazla büyüme eğilimde olduğu sonucuna varılmaktadır.

Türkiye 2012 yılı sonu NİDO rakamları incelendiğinde ise en fazla net istihdam artışı %4,5 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe beklenirken ikinci sırada %3,2 ile İmalat Sektörü gelmektedir. Üçüncü sırayı da %3 ile Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor Faaliyetleri almaktadır. 2013 yılı Haziran ayında net istihdam artışına dair beklentiler incelendiğinde ise sırasıyla en fazla artış % 7 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, % 6,9 ile Ulaştırma ve Depolama ve %5,8 ile İnşaat sektöründe beklenmektedir. 2012 yıl sonunda Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe Türkiye genelinde %4'lük daralma beklenmekte iken 2013 yılında %7'lik büyüme beklenmektedir.

Adana ili 2013'ün net istihdam değişim oranlarına bakıldığında Konaklama ve Yiyecek hizmetlerindeki %4,57'lik daralma dışında tüm sektörlerde Türkiye geneline benzer bir büyüme potansiyeline sahip olduğu görülmektedir.

4.SONUÇ

Adana İşgücü Piyasası Analizi Raporunun, 2012 yılında Adana ilinde gerçekleştirilen Talep Araştırması çerçevesinde öne çıkan amaçlarından bir tanesi en genel anlamıyla aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlamaktır. Diğer amaç ise işgücü piyasasında özellikle talep açısından ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerini tespit etmek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla bu raporun bulguları raporun veri sağlama kapasitesi ve ihtiyaçların tespitine yönelik katkı ve öneriler açısından değerlendirilebilir.

Talep Araştırması, Adana ilinde istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümüne yönelik işgücü yapısı ve sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik veri ve bilgi derlenmesini kolaylaştırıcı bir çalışma olmuştur. Özellikle il bazında işgücü piyasasına ilişkin verilerin az olması, Talep Araştırması'nın katkılarını daha kıymetli hale getirmektedir. Ancak bu rapor çerçevesinde veri derleme ve değerlendirme anlamında yaşanan bazı sıkıntılar vardır. Bu sıkıntıların büyük çoğunluğu, özellikle işgücü piyasasına arz yönünden bakarken kullanılabilecek verilerin il özelinde değil, TR62 bölgesi genelinde mevcut olmasıdır. Yine de bu raporun sonuçlarına bu kısıtlılıklar göz önünde tutularak bakıldığında mevcut veriler ışığında bir takım değerlendirmeler ve öneriler yapmak mümkündür.

Bu raporda sunulan veri ve analizin değerlendirmesi sorun alanlarının, ihtiyaçların ve işgücü gelişimi açısından hedef kitlenin tespiti olarak üç grupta ele alınabilir. Aşağıda yapılan değerlendirme bu üç grubu birbiriyle ilişkili bir şekilde sunmaktadır.

TR62 bölgesinde İşgücüne Katılım Oranı Türkiye ortalamasından 3 puan düşük, Gayri Safi Katma Değer ise Türkiye ortalamasından %21 daha düşüktür. Bu durum tarım sektöründen kaynaklanmaktadır. 2004-2008 yılları arasında hizmetler sektörü Türkiye genelinde %81,2 TR62 bölgesinde %73 artmıştır. TR62 bölgesinde tarım sektörünün ağırlığı %15 ile Türkiye ortalamasının yaklaşık iki katıdır. Dolayısıyla işgücü tarımdan, hizmetler ve sanayi sektörüne doğru geçişlerin devam edeceği ve tarımdan ayrılan kesimin kente geldiğinde iş olanağı bulabilmesi için sunulacak işgücü yetiştirme faaliyetlerinden faydalanması gerekmektedir.

TR62 bölgesinde özellikle kadınlar işgücü piyasasının dışındadır. Eğitim seviyesi düştükçe işgücü dışında kalma oranı da artmaktadır. Bu oran okuma yazma bilmeyen kadınlarda %85'tir. TR62 bölgesinde kadınların işgücüne katılma oranı %22 ile Türkiye ortalamasının 7 puan altındadır. İşsizlik oranı ise %10,71 ile Türkiye ortalamasının üzerindedir. İşgücüne katılma oranının en yüksek olduğu yaş grubu 19-34 iken, genç nüfus yoğunluğundan en fazla işsizin olduğu grupta 19-34 yaş grubudur. TR62 bölgesinde 15-24 yaş grubunun %57'si işgücü piyasası dışında ve bunların 191.000'i (%55) eğitim hayatlarına devam etmemektedir. Bu veriler kadınların ve gençlerin işgücüne katılım oranının ve istihdam olanaklarının artması, işsizlik oranlarının ise azalması için kadınlara ve gençlere önem verilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin öncelikli hedef kitlesi kadınlar ve gençler başta olmak üzere işsizler, diğer bir hedef kitlesi ise işgücü dışında kalan nüfus olmalıdır.

İşgücü arzının eğitim durumu açısından bir diğer önemli tespit, son yıllar için bakıldığında ilköğretimden mezun olan öğrenci sayısı ile izleyen dönemde genel ortaöğretim ile mesleki ve teknik ortaöğretime kayıt olan öğrenci sayısı arasında 7.041 öğrencilik bir fark olduğudur. İlköğretim mezunlarının %20'sine tekabül eden bu kesimin kısmi oranlarda örgün öğretime devam etmediği, açık öğretim kapsamına geçtiği ya da göç yoluyla ilden ayrıldığı düşünülebilir. Bu durumda ilköğretimden sonra öğrenim hayatına son veren kesimin de işgücüne katılabilmesi ve istihdam olanaklarından yararlanabilmesi için verilecek işgücü yetiştirme eğitimlerinden faydalanması gerekmektedir. İşgücünün eğitim durumu anlamında bir diğer nokta

ise Adana ilinde meslek ve teknik ortaöğretim lehine 2012 yılında 2011 yılına göre yeni öğrenci kayıtlarında %17, 2011 yılında 2010 yılına göre mezun olunan öğrenci sayısında %21'lik bir artış olmuştur. Bu durum talep açısından daha fazla nitelikli işgücü yetişmesi anlamına gelmektedir.

Arz ve talep eşleştirmeleri düşünüldüğünde, 2012 yılı itibariyle Adana ilinde açık işlere başvuru yapan 69.324 kişiden 43.758'i 20-34 yaş aralığında yer almaktadır. Bu gruptan işe yerleştirilmiş olanların sayısı ise başvuranların %21'ine tekabül eden 9.111 kişidir. Ayrıca TR62 bölgesi genelinde işsizliğin en yüksek olduğu yaş grubunun da 20-34 yaş grubu olduğu ve işe başvuruların çok büyük oranda ilkokul ve ortaokul mezunları tarafından yapıldığı gözlenmektedir. Bu veriler ışığında Adana ili özelinde bu yaş grubu işgücünün eğitilmesi ihtiyacı olduğunu söylemek mümkündür. Bu anlamda düzenlenecek eğitimlerin hedef kitlelerinden bir tanesinin 20-34 yaş aralığındaki işgücü olduğu rahatlıkla söylenebilir. Özellikle de 30 yaş üstü işgücünde yaşanan istihdam zorluğu, bu yaş grubunun eğitimi için özel önlemlerin alınmasını gerektirmektedir.

Yine arz ve talep eşleştirmeleri anlamında, yapılan eşleştirmeler sonucunda gönderilen kişilerin işveren tarafından kabul edilmemesi durumunda kabul edilmeme sebeplerinin neler olduğu bilinememektedir. İleride daha iyi işe yerleştirmeler yapılabilmesini sağlamak açısından işverenlerin gönderilen kişileri kabul etmeme sebeplerinin araştırılmasında yarar vardır.

İşgücü talebi açısından bakıldığında Adana ili özelinde İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörlerinin hem işyeri sayısı, hem çalışan dağılımı, hem açık iş, hem işe giriş-çıkışlar, hem de gelecekte istihdam artışı anlamında ağırlıklı bir yere sahip olduğu açıkça görülmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin kısa vadede bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelmesi olumlu sonuçlar yaratabilir. Bunun yanı sıra Kültür, Sanat, Eğlence ve Dinlence, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi, Gayrimenkul Hizmet Faaliyetleri ve Su Temini Kanalizasyon sektörlerinde duraklama ve/veya düşüş olduğu da fark edilmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek işgücü yetiştirme faaliyetlerinin bu duraklama ve düşüşü göz önüne alması gerekir.

İşgücü piyasası analizlerinde temel göstergelerden birisi olan açık iş oranı toplam açık iş sayısının yanı sıra sektörlerin istihdam büyüklüklerini de dikkate almaktadır. Açık iş oranı yüksek olan sektörlerin ağırlıklı sektörlere ek olarak büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu anlamda Adana ilinde bu potansiyeli yansıtan Sektörler Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri İle Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri olarak belirmektedir. Ayrıca kısa ve orta vadede net istihdam artış oranı beklentisi en yüksek olan sektörler Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri, İnşaat ve Toptan Perakende Ticaret sektörü olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme programlarının özellikle de orta vadede (1 yıl) bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelik olması işgücü arzı ve talebi eşleştirmeleri açısından olumlu sonuçlar verebilir.

Meslek olarak açık işlere bakıldığındaysa Adana ilinde işgücü talebinin Satış Elemanı (Tanıtım), Kompleci-Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü), Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmeti), Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik), İplikçi (Ring, Vater, Vargel) mesleklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek işgücü yetiştirme faaliyetlerinin bu mesleklere hitap etmesi gerektiği düşünülmektedir.

Son olarak ise dikkat edilmesi gereken önemli bir unsur, araştırma kapsamında Adana ili işgücü piyasasına meslek grupları açısından bakıldığında en fazla çalışan sayısının hem kadınlar, hem de erkekler için nitelik gerektirmeyen işlerde yoğunlaştığıdır. Bu kategori meslek olarak açık işlere bakıldığında da 684 kişilik açık işle ilk sırada gelmektedir. Ayrıca temininde güçlük çekilen mesleklerde de Satış Elemanı(Tanıtım), Sentetik Elyaf İşçisi, Kaynakçı(Oksijen ve

Elektrik) Kompleci-Dokumacı(Dokuma Makineleri Operatörü), Kongre ve Fuar Elemanı kategorileri gibi meslekler öne çıkmaktadır. Bu durumda Adana ilinde işgücü talebi açısından, aslında eğitim aranmayan mesleklerin veya işgücünün düşük düzey eğitimli olmasının işverenler için yeterli olacağı sonucuna varılabilir.

İşverenlerin gelecek ile ilgili olumlu beklentileri işgücü piyasasında talep yaratacaktır. Bu işgücü talebiyle arzı eşleştirerek Adana'da istihdamı artırmak üzere aşağıdaki öneriler değerlendirilmelidir:

- İŞKUR'un işsiz kayıtlarında sayısal olarak işgücü piyasasında mevcut talebin çok üstünde olan işsizlere yönelik, onları istihdama dahil edecek şekilde kurslar düzenlenmelidir.
- İşverenlerin nitelik gerektiren mesleklerde eleman talebine karşılık, sistemde kayıtlı iş arayanlara niteliklerini geliştirmek üzere eğitimler vererek, bu kayıtlı işgücünü işverene sunmak üzere işyeri ziyaretleri fazlalaştırılabilir.
- TR62 bölgesinde tarım sektörünün ağırlığından ötürü bu sektörde meydana gelecek olası daralma tarımdan ayrılan kesimin kente göç etmesine neden olabilir. Bu nedenle, tarım sektöründen ayrılan kişiler ve özellikle kadınlar göz önüne alınarak bu bireylerin istihdamını sağlayacak eğitim faaliyetleri düzenlenmesi de gerekmektedir.
- İşgücü piyasasında kadınlar ve gençlerin istihdama katılım oranlarını yükseltmek amacıyla hedef kitlesi gençler ve kadınlar olan eğitim programları düzenlenmelidir.
- Dezavantajlı grubun işgücüne katılımını ve istihdamını artırmak için kontenjanları dolduramayan işverenler ile işbirliği yapılarak uygun mesleki eğitim programları hazırlanmalıdır.
- Mesleki eğitim programları çerçevesinde, örgün öğretimden ayrılan genç nüfusu ve açık iş taleplerini birlikte değerlendirerek, işgücü piyasasına dahil edecek şekilde eğitim başlıkları belirlenmelidir.
- Kadınların istihdama katılımını artırmak amacıyla aktif işgücü piyasası politikaları kapsamında gerektiği takdirde mesleki eğitim kurslarına katılımı artıracak teşvik politikaları uygulanmalıdır.
- Özellikle kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektöründe beklenen istihdam artışına yönelik bu sektörde faaliyet gösteren işyerleri ile yakın ilişki kurularak oluşması beklenen eleman ihtiyacını gidermek üzere eğitimler ve araştırmalar yapılmalıdır.

Adana'daki işgücü talebini kurum vasıtasıyla karşılayabilmek için Adana İŞKUR İl Müdürlüğü:

- İşe yerleştirme olanaklarını kamuoyuyla paylaşmalı,
- Düzenli periyodlarla işe yerleştirmelere ve eğitim faaliyetlerine ilişkin istatistikleri kamuoyuna duyurmalı,
- Kurum veri tabanında yüksek nitelikli iş arayanların oranını arttırmalıdır.

KAYNAKÇA

1. TÜİK İşgücü Anketi Dinamik Veri Tabanı

2. DPT (2007) Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) İşgücü Piyasası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

3. Adana Valiliği (2011) İstatistiklerle Adana 2010. http://www.Adana.gov.tr/ContentDownload/%C4%B0statistiklerle_Adana_2010.pdf.

4. STSO (2012) Ekonomik Bülten Eylül 2012¸ Adana Ticaret ve Sanayi Odası.

5. TÜİK (2011) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2011, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın No. 3649, Ankara.

6. Türkiye İş Kurumu, 2011 İstatistik Yıllığı.

7. TİSK ve Türk-İş (2007) İl Düzeyinde İşgücü Piyasasını İzleme Rehberi, TİSK ve Türk-İş Yerel Düzeyde İşgücü Piyasasını İzleme ve Yönlendirme Mekanizmalarının Etkinleştirilmesi Projesi, 2007, Ankara.

8. Kaynak:http://www.Adana-to.org.tr/WebDosyalar/Yayinlar/AylikBultenler/2012/Ekim-2012.pdf(25.12.2012 saat 13:22)

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

İŞKUR

Adana İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması

(İŞYERİ BİLGİ FORMU)

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi

Bilgi verme ve gizlilik

Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel

Kapsam

Bu araştırma, İlinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm İşyerlerini kapsamaktadır.

Bilgi formunun, İşyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan İşyerlerinde İnsan Kaynakları, Personel, İşletme veya Muhasebe Müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

Örnek No: : | | | | | |

İşyerinin Yasal Ünvanı :

İşyerinin Tabela Ünvanı :

ADRES BİLGİLERİ

İL :

İLÇE : .....

KÖY : .....

MAHALLE : .....

CADDE/SOKAK : .....

DIŞ KAPI NO : .....

İÇ KAPI NO : .....

TELEFON/FAKS/e-MAİL : ...../...../.....@.....

Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin

Adı ve Soyadı : ..... **Unvanı** : .....

Tarih : ..... **Telefonu** : .....

E-posta : @ **İmzası/Kaşe** :

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu çalışanlarınca" doldurulacaktır.

BU BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	Ziyaretçi	Kontrolör	Veri Giriş Personeli
Adı ve Soyadı :			
Tarih ve İmza :	.....	/.....	/.....

BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA
..... Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü				

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

1: İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz(*)

01		Madencilik ve Taş ocakçılığı
02		İmalat
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
05		İnşaat
06		Toptan ve parekende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
07		Ulaştırma ve depolama
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
09		Bilgi ve iletişim
10		Finans ve sigorta faaliyetleri
11		Gayrimenkul faaliyetleri
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14		Eğitim
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17		Diğer hizmet faaliyetleri

(*) Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.

2: İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile	Aynı	
	Değişmiş	

3: İşyeri mevsimlik çalışıyor mu?	Evet		→ Soru 4'e geçiniz.
	Hayır		→ Soru 4'e geçiniz.

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S4: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü,	Erkek	Kadın	Toplam

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S5: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman ihtiyacı duymuyoruz ☐ → Soru 6.1'e geçiniz.

01	02	03	04										05	06				
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik beceri) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma										İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2-HAYIR	Açık işlerinizi hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet Siteleri				
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		1	2	3	4	5
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					
	☐☐	☐											☐					

(*) Birden fazla işaretlenebilir.

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ →

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S6.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman alımı yapıldıysa mesleklere göre belirtiniz?

01	02
Eleman Alınan Meslekler	Alınan Eleman Sayısı

S7.1: İşyerinizde, 2012 yılı içerisinde eleman çıkma/çıkarılma durumunu mesleklere göre belirtiniz?

01	02
Eleman Çıkan / Çıkarılan Meslekler	Çıkan / Çıkarılan Eleman Sayısı

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ

BÖLÜM V. 31 ARALIK 2012 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.8: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet →	8.3'e geçiniz
S.8.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	9.soruya geçiniz
S.8.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	9.soruya geçiniz
S8.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle ARTIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	**31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal artışı belirtiniz.**	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
S.9: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	9.3'e geçiniz
S.9.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	**31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal azalışı belirtiniz.**	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ →

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.10: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet →	10.3'e geçiniz
S.10.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	11.soruya geçiniz
S.10.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	11.soruya geçiniz
S10.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **ARTIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal artışı belirtiniz.	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
S.11: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	11.3'e geçiniz
S.11.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	12.soruya geçiniz
S.11.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	12.soruya geçiniz
S11.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **AZALIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal azalışı belirtiniz.	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	
	☐☐☐	

SONRAKİ SAYFAYA GEÇİNİZ →

BÖLÜM VII. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S12.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S12.2: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → **Anket Bitmiştir**. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşıladınız mı? **1-EVET** **2- HAYIR**	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni (*) 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin				
			1	2	3	4	5
01	02	03	04				
	☐☐	☐					
	☐☐	☐					
	☐☐	☐					
	☐☐	☐					
	☐☐	☐					
	☐☐	☐					
	☐☐	☐					
	☐☐	☐					
	☐☐	☐					
	☐☐	☐					
	☐☐	☐					
	☐☐	☐					
	☐☐	☐					
	☐☐	☐					
	☐☐	☐					
*** Birden fazla güçlük nedeni işaretlenebilir.**							

VIII.Bilgi Formu Hakkında Görüş ve Onerileriniz?

(Bu kısım Ziyaretçi tarafından doldurulacaktır)

Ek 2. Yöntem

Ek 2a: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

İşgücü Piyasası Araştırmasında tam sayım yapılmıştır.

Ek 2b:Cevapsızlık Düzeltmesi

Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi

R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 2c: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı	Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585	Adana	1.677
Manisa	1.582	Ankara	1.982
Tekirdağ	1.545	Antalya	1.745
Hatay	1.416	Bursa	1.838
Aydın	1.370	Denizli	1.507
Şanlıurfa	1.342	Diyarbakır	1.422
Kahramanmaraş	1.327	Gaziantep	1.472
Eskişehir	1.282	İstanbul	2.132
Sakarya	1.250	İzmir	1.881
Malatya	1.070	Kayseri	1.440
Afyonkarahisar	995	Kocaeli	1.737
Elazığ	974	Konya	1.658
Ordu	962	Mersin	1.572
Kütahya	890	Muğla	1.478
Erzurum	856	Trabzon	1.393
Van	850	**ÖrneklemToplam**	**24.934**
Zonguldak	832		
Sivas	804	Tokat (Pilot İl)	704
Çorum	802	Samsun (Pilot İl)	1387
Çanakkale	753		
Düzce	736	**Araştırmada Seçilen Toplam işyeri**	**65.723**
Uşak	691		
Giresun	687		

Mardin	677
Osmaniye	671
Adıyaman	644
Batman	641
Rize	607
Aksaray	602
Nevşehir	559
Edirne	517
Isparta	505
Kırklareli	485
Kastamonu	481
Yozgat	475
Amasya	445
Niğde	423
Bolu	406
Karaman	393
Yalova	386
Burdur	364
Şırnak	345
Bartın	303
Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkari	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım toplamı	**38.698**

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 10-Eylül-31 Ekim tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2011 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İKO} = \frac{\text{İşgücü } Arzı\ (\text{İ}stihdam+\text{İş}siz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\ddot{u}fus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

İstihdam Oranı = $\frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = $\frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer

işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine

ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine ençok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = $\frac{İşsiz}{İşgücü\ arzı\ (istihdam+işsiz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- içinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı $= \frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus - (İstihdam + İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen

3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl sure ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı $= \frac{(0-14 \text{ yaş nüfus} + 65 \text{ yaş nüfus})}{15-64 \text{ yaş nüfus}} \times 100$

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için

belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer

almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 4- Ek Tablolar

Tablo 49. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Başvurular, Türkiye ve Adana ili, 2011-2012*

Eğitim durumu ve Cinsiyete göre Başvurular							
		Kişi			**Yüzde (%)**		
		Türkiye	**Adana**	**Adana (2012)**	**Türkiye**	**Adana**	**Adana (2012*)**
Okuma-Yazma Bilmeyenler	**Erkek**	121.838	4176	577	8,7	9,8	0,8
	Kadın	89.370	2891	478	6,4	6,8	0,7
Okur-Yazar	**Erkek**	45.789	2009	804	3,3	4,7	1,2
	Kadın	20.081	722	398	1,4	1,7	0,6
İlköğretim	**Erkek**	401.353	11.702	23.126	28,7	27,6	33,4
	Kadın	208.684	4.349	8.464	14,9	10,3	12,2
Ortaöğretim	**Erkek**	203.848	6.657	14.530	14,6	15,7	21,0
	Kadın	138.938	4.546	8.243	9,9	10,7	11,9
Önlisans	**Erkek**	39.907	1309	3.739	2,9	3,1	5,4
	Kadın	41.224	1400	2.796	2,9	3,3	4,0
Lisans	**Erkek**	45.590	1430	3.246	3,3	3,4	4,7
	Kadın	37.742	1127	2.753	2,7	2,7	0,1
Yüksek Lisans	**Erkek**	1.775	49	75	0,1	0,1	0,1
	Kadın	2.039	52	92	0,1	0,1	0,0
Doktora	**Erkek**	106	1	3	0,0	0,0	0,0
	Kadın	71	5	0	0,0	0,0	0,0
Toplam	**Erkek**	860.206	27.333	46.100	61,5	64,4	66,5
	Kadın	538.149	15.092	23.224	38,5	35,6	33,5
	Toplam	**1.398.355**	**42.425**	**69.324**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Kaynak: İŞKUR İstatistik Yıllığı-2011 ve Adana İl Müdürlüğü

Tablo50 .En Fazla Talep Edilen Meslekler Sıralaması-Türkiye

Meslek	Sayı
Beden İşçisi (Genel)	16.945
Makineci (Dikiş)	13.377
Güvenlik Görevlisi	10.519
Garson (Servis Elemanı)	7.794
Aşçı	4.910
Bilgisayar Yazılım Teknisyeni	4.776
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	4.533
Hemşire	4.250
Satış Elemanı (Tanıtım)	4.118
Temizlik Görevlisi	3.755
Komi (Garson Yardımcısı)	3.195
Şoför-Yük Taşıma	3.140
Gaz Altı Kaynakçısı	2.810
Bulaşıkçı (Stevard)	2.695
Beden İşçisi (İnşaat)	2.631
Profesyonel Sporcu	2.566
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	2.371
Kompleci-Dokumacı (Dokuma Makineleri Operatörü)	2.369
Tur Operatörü	2.337
Mermer İşçisi	2.291

Kaynak: Türkiye İPA 2012

Tablo51.En Fazla Talep Edilen Meslekler ve Yer Aldığı Sektörler-Türkiye

Sektör	1-9 çalışan	10-49 çalışan	50+ çalışan	Genel Toplam
Bilgi ve İletişim	365	1.267	1.135	2.767
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1.665	3.557	2.624	7.846
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	59	232	902	1.193
Eğitim	735	3.841	1.049	5.624
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	5.436	1.044	198	6.677
Gayrimenkul Faaliyetleri	465	4.037	285	4.787
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2.037	9.325	16.016	27.378
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	532	494	3.747	4.773
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	383	2.842	3.068	6.293
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	3.139	4.041	1.069	8.249
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	55	222	1.150	1.427
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	4.647	23.252	8.688	36.587
Ulaştırma ve Depolama	735	6.064	7.930	14.729
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	630	3.983	12.209	16.822
İmalat	4.641	40.415	47.550	92.606
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	383	7.162	5.188	12.732
İnşaat	3.497	12.368	4.229	20.093
Toplam	**29.403**	**124.145**	**117.035**	**270.583**

Kaynak: Türkiye İPA 2012